

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

«ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ» ԻՐԱՎԱՊԱՇՏՊԱՆ ՀԿ

ԱՄՓՈՓԻՉ ԶԵԿՈՒՅՑ՝

«Բյուջեի արդյունավետ կառավարման և պետական գնումների թափանցիկության խթանում» Ծրագրի

Սույն զեկույցը կազմվել է Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» ՀԿ-ի, «Տնտեսական զարգացման և հետազոտությունների կենտրոն» ՀԿ-ի և «Ազորա Սենթրլ Յուրոփ» ՀԿ-ի (Չեխիա) հետ համագործակցաբար գործարկվող «Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում՝ «Արդարության տուն» իրավապաշտպան ՀԿ կողմից իրականացվող՝ «Բյուջեի արդյունավետ կառավարման և պետական գնումների թափանցիկության խթանում» վերադասությամբ ծրագրի (հետադասությամբ՝ նաև՝ Ծրագիր) շրջանակներում: Բովանդակության համար պատասխանատվություն է կրում «Արդարության տուն» իրավապաշտպան ՀԿ, և պարտադիր չէ, որ այն արտահայտի Եվրոպական միության տեսակետները

Կատարողներ՝

Ծրագրի ղեկավար՝ Թերեզա Գալստյան
Ծրագրի համակարգող՝ Էլեն Դավթյան
Ծրագրի երկրասարդ մասնագետ՝ Անի Խաչատրյան

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

ՆԱԽԱԲԱՆ

«ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ» իրավապաշտպան ՀԿ-ն (հետայսու նաև՝ **Կազմակերպություն**)՝ «Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագրի շրջանակում իրականացնում է «**Բյուջեի արդյունավետ կառավարման և պետական գնումների թափանցիկության խթանում**» ծրագիր (հետայսու նաև՝ **Ծրագիր**), որն իրագործվում է Եվրոպական միության ֆինանսավորմամբ՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» ՀԿ-ի, «Տնտեսական զարգացման և հետազոտությունների կենտրոն» ՀԿ-ի և «Ագորա Սենթրլ Յուրոփ» ՀԿ-ի (Չեխիա) հետ համագործակցության արդյունքում:

Ծրագրի հիմնական նպատակը պետական գնումների գործընթացում թափանցիկության, հաշվեքվողականության և արդար մրցակցության ապահովմանը խթանելն է՝ «Պետական գնումների մասին» ՀՀ օրենքի շրջանակներում կնքվող պայմանագրերի տեխնիկական բնութագրերի կազմման, որակի բարելավման և պետական գնման պայմանագրերի արդյունքների ընդունման գործընթացի կարողությունների զարգացման միջոցով:

Առանձնահատուկ նպատակներն են՝

1. Իրազեկման և հանրային մասնակցության միջոցով նպաստել պետական պատվիրատու մարմինների աշխատակիցների կարողությունների զարգացմանը՝ տեխնիկական բնութագրերի ճշգրիտ, չափելի և հիմնավորված կազմման ուղղությամբ:
2. Շահերի քարոզարշավ իրականացնելու միջոցով նպաստել պայմանագրերի արդյունքը ընդունող պատասխանատու անձանց մասնագիտական գիտելիքների ու գործնական հմտությունների զարգացմանը՝ ապահովելու ծախսերի արդյունավետություն և պայմանագրի փաստացի կատարման օբյեկտիվ գնահատում, ինչպես նաև խթանել պայմանագրերի հանրային հսկողությունը:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄԵԹՈՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Սույն ուսումնասիրության նպատակն էր իրականացնել Հայաստանի Հանրապետության համայնքների կողմից թափառող կենդանիների ստերջացման և ամլացման ծառայությունների ձեռքբերման պետական գնումների գործընթացների հանրային հսկողություն, գնահատել պայմանագրերի կատարման և արդյունքների ընդունման գործընթացների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին, ինչպես նաև բացահայտել ոլորտում առկա համակարգային խնդիրներն ու ռիսկերը:

Ուսումնասիրության շրջանակներում վերլուծվել են ՀՀ 10 մարզերում 2025–2026 թվականներին իրականացված պետական գնման ընթացակարգերը և դրանց հիման վրա կնքված պայմանագրերը, որոնց առարկան եղել են համայնքների կարիքների համար թափառող կենդանիների ստերջացման և ամլացման ծառայությունների ձեռքբերումը:

Ուսումնասիրության ընթացքում կիրառվել են փաստաթղթերի ուսումնասիրության, իրավական և համեմատական վերլուծության, պաշտոնական հարցումների, ստացված պատասխանների ուսումնասիրության, ինչպես նաև հանրային հսկողության մեթոդները:

Տեղեկատվության հիմնական աղբյուրներն են հանդիսացել պետական մարմինների պաշտոնական տեղեկատվական համակարգերը և հրապարակային տվյալների շտեմարանները, մասնավորապես՝ ՀՀ կառավարության, ՀՀ ֆինանսների նախարարության, ՀՀ արդարադատության նախարարության, ARMEPS, PPCM, e-gov, ARLIS և այլ պաշտոնական հարթակների տվյալները, ինչպես նաև պետական մարմիններից ստացված պաշտոնական պատասխանները:

Ուսումնասիրությունն իրականացվել է օգտվելով տեղեկատվական բաց աղբյուրներից ու շտեմարաններից, գնումների պլաններից, պետական պայմանագրերից:

Ուսումնասիրությունը հիմնված է տվյալների հավաքագրման, հարցումների և դրանց պատասխանների արդյունքում ստացված տեղեկությունների վերլուծության վրա՝ ինչպես հրապարակային տեղեկատվության և պետական մարմիններից ստացված պաշտոնական տեղեկատվության վրա, այնպես էլ հանրային փաստացի հսկողության արդյունքում ձեռք բերված տվյալների հիման վրա: Առանձին

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

դեպքերում հանրային հսկողությունը սահմանափակվել է պայմանագրերի կատարման վերաբերյալ հրապարակային տեղեկատվության ու փաստաթղթերի ուսումնասիրությամբ:

Ուսումնասիրությունն իրականացվել է նաև պետական գնումների ոլորտը կարգավորող այլ հարակից իրավական ակտերի ուսումնասիրություն՝ դրանք համադրելով ի թիվս այլնի՝ ներքոնշյալ կայքերից արտահանված տեղակատվության հետ.

- <https://www.gov.am/am/>, - [PPCM - Պայմանագրեր](#), - <https://www.moj.am/>, - <https://gnumner.minfin.am/>, - <https://minfin.am/hy>, - <https://armeps.am/epps/home.do>, - <https://www.e-gov.am/>, - <https://www.arlis.am/hy/> և այլն:

ԾՐԱԳՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼ ԵՆ ՀԱՏԵՎՅԱԼ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Փաստացի հանրային հսկողության իրականացում՝ ներառյալ մարզային այցեր /Մարտունի, Նոր գեղի, Գյումրի, Ջաջուռ, Վանաձոր, Դիլիջան, Իջևան, Չարենցավան, Աբովյան, Հրազդան և այլն/, թվով 45 և ավելի պետական և համայնքային մարմինների միջոցով տեղեկատվության պահանջի իրականացում, դրանց հիման վրա գրավոր թվով 5 բացասական զեկույցների և դիրքորոշումների կազմում, ՀՀ ՖՆ և ՀՀ ՊՎԾ և իրավապահ մարմինների հետ համագործակցություն: Իրավապահ մարմինների գործողությունների դատական բողոքարկման կառուցակարգերի կիրառում:
2. 2023-2025 թթ պետական պատվիրատուների կողմից օրենքով սահմանված կարգով՝ Լիազոր մարմնի համապատասխան հարթակներում՝ [PPCM - Պայմանագրեր](#) պայմանագրերի հավելվածները տեղադրված լինելու և/կամ չլինելու վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում և վերլուծություն,
3. Պետական գնումների ոլորտային խնդիրների վերաբերյալ, ինչպես նաև պետական և համայնքային բյուջեների արդյունավետ ծախսման մասին հանրային կարծիքի ու հանրության ընկալման մասին հանրային հարցումների

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

իրականացում, ինչպես առցանց, այնպես էլ առկա ձևաչափով, 15 և ավելի տեղեկատվական նյութերի ստեղծում և տարածում սոցիալական մեդիա դաշտում:

Վերջին մի քանի ամիսների ընթացքում Կազմակերպությունն իրականացնել է պետական պայմանագրերի հանրային հսկողություն՝ պայմանագրերի կատարման և դրա արդյունքի ընդունման գործընթացների համապարփակ ուսումնասիրություն՝ ուղղված պետական գնումների թափանցիկության մակարդակի, բյուջետային միջոցների արդյունավետ օգտագործման:

Պետական պայմանագրերի կատարման նկատմամբ իրականացվող հանրային հսկողության շրջանակներում Կազմակերպությունն ուսումնասիրել է ՀՀ 10 մարզերում 2025–2026 թվականների ընթացքում իրականացված 30-ից ավելի պետական գնման ընթացակարգեր և դրանց հիման վրա կնքված պայմանագրեր, ուսումնասիրել են ՀՀ ողջ տարածքում թափառող կենդանիների վնասազերծման (ստերիլիզացման/ամլացման) ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով մարզային ՏԻՄ կողմից կազմակերպված պետական մրցույթների օրինականությունն ու իրավաչափությունը, որոնց արդյունքներով որոշ համայնքներում հայտնաբերվել են ՀՀ քրեական օրենսգրքի 255-րդ /խադախություն/, 283-րդ /գնման ընթացակարգերի շրջանակներում չարաշահումներ և այլ/, 307-րդ /կենդանու նկատմամբ դաժան վերաբերմունք/ և 441-րդ /պաշտոնատար անձանց կողմից իրենց լիազորությունների ոչ պատշաճ կատարում/ հոդվածներով նախատեսված ենթադրյալ արարքների հատկանիշներ, ինչով պայմանավորված՝ ՀՀ իրավապահ մարմիններին ուղարկվել են համապատասխան հաղորդումներ՝ առերևույթ հանցանքների մասին, Պետական վերահսկողության ծառայության հետ ակտիվ համագործակցությամբ նաև նախաձեռնվել են քրեական վարույթներ:

Ուսումնասիրության ընթացքում պարզվել է, որ ուսումնասիրված գնումների ընթացակարգերի զգալի մասում հաղթողներ և պետական պայմանագրերի կատարողներ են հանդիսացել միևնույն կազմակերպությունները ու անհատ ձեռնարկատերերը: Այս հանգամանքը պայմանավորել է նրանց գործունեության, ներկայացված փաստաթղթերի՝ Հայաստանի Հանրապետության գնումների մասին օրենսդրության պահանջներին համապատասխանության, ինչպես նաև ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ամբողջականության և որակի առավել մանրամասն ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

**ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՈՎ ԱՐՁԱՆԱԳՐՎԵԼ ԵՆ ՏԱՐԲԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՎ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԱՅՂ
ԹՎՈՒՄ՝**

- **գնման ընթացակարգերի սխալ ընտրությունն ու կիրառելիությունը,**
- **տեխնիկական բնութագրերն ու դրանց տարբերությունները /առկա չէ մեկ միասնական տեխնիկական բնութագիր/, մասնակիցներին առաջադրվող չափորոշիչները,**
- **պայմանագրերի կատարման և արդյունքի ընդունման փուլում մասնակիցների կողմից ներկայացման ենթակա փաստաթղթերի, ապացույցների ոչ ամբողջական, երբեմն նաև աչ հավաստի /կեղծ/ լինելը,**
- **ներկայացված ապացույցներն ու փաստաթղթերն իրենց մեջ առերևույթ հանցանքի հատկանիշներ պարունակելու դեպքերը /օրինակ՝ եղել են դեպքեր, երբ նույն կենդանիների վերաբերյալ տվյալները ներկայացվել են տարբեր պատվիրատուների, որոշ այլ դեպքերում պատվիրատուները չեն ստուգել ծառայությունների պատշաճ մատուցված լինելու փաստերը և այլն/.**
- **դրանց ֆոնին հայտը նախագծած ներկայացուցիչների կողմից դրական եզրակացությունների տրամադրումն ու ծառայությունն ընդունելն ու դրա համար վճարելը.**
- **պետական և համայնքային բյուջեների ոչ արդյունավետ օգտագործումը՝ բացարձակ 0 արդյունքային ցուցանիշով.**
- **համայնքային աշխատակիցների անգործությունը, կադրերի պակասը, պետական գնման գործընթացների՝ ընդհուպ մինչև իրենց իսկ լիազորությունների վերաբերյալ սակավ գիտելիքները:**

**ՍՏՈՐԵՎ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՒՄ ԵՆ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԵՐԻ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ**

Այսպես.

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

«ՆՈՐՈԳՈՒՄ» ՍՊԸ-ի վերաբերյալ իրականացված վերլուծության արդյունքներով ուսումնասիրվել են մասնակցի կողմից իրականացված գնումների գործընթացները՝ ընդհուպ մինչև ներկայացված փաստաթղթերի և տվյալների ուսումնասիրությունը: Վերլուծության արդյունքում հայտնաբերվել են մի շարք առերևույթ խախտումներ: Մասնավորապես, արձանագրվել են դեպքեր, երբ պատվիրատուների կողմից չի ստուգվել ծառայությունների փաստացի և պատշաճ մատուցված լինելու հանգամանքը, իսկ հայտը կազմած ներկայացուցիչների կողմից տրամադրվել են դրական եզրակացություններ, որոնց հիման վրա իրականացվել են վճարումներ:

Ուսումնասիրության արդյունքներով արձանագրվել է նաև պետական և համայնքային բյուջեների միջոցների ոչ արդյունավետ օգտագործման հանգամանքը՝ նախատեսված արդյունքային ցուցանիշների չապահովմամբ: Համապատասխան դեպքերի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև:

• ՆՈՐՈԳՈՒՄ ՍՊԸ

- 1. ԿՄՆՀՀ ԳՀԾՁԲ-26/07 - պատվիրատու՝ Նոր Հաճնի համայնքապետարան (լուծման փուլում)**
- 2. ՀՀ ԱՄԱՀ-ԳՀԾՁԲ-26/02 - պատվիրատու՝ Արարատի համայնքապետարան (լուծման փուլում)**
- 3. ԳՄՍՀ-ԳՀԾՁԲ-2026/4 - պատվիրատու՝ Սևանի համայնքապետարան (լուծման փուլում)**
- 4. ՍՄՍՀ-ԳՀԾՁԲ-26/2 - պատվիրատու՝ Սիսիան համայնքապետարան (լուծման փուլում)**
- 5. ԱՄՍՀ-ԳՀԾՁԲ-26/2 - պատվիրատու՝ Մասիս համայնքապետարան (լուծել են պայմանագիրը)**
- 6. ՀՀ ԼՄՍՀ-ԷԱԾ-ԾՁԲ-26/7 - պատվիրատու՝ Սպիտակի համայնքապետարան (լուծման փուլում)**

Հանրային հսկողության իրականացման ընթացքում ուսումնասիրվել են տարբեր համայնքների կողմից թափառող կենդանիների վնասազերծման (ստերիլիզացման/ամլացման) ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով կնքված պետական գնման պայմանագրերը, որոնց շրջանակներում ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններից մեկը հանդիսացել է «ՆՈՐՈԳՈՒՄ» ՍՊԸ-ն:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Հանրային հսկողության ընթացքում ստացված փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել են Մասնակցի՝ տեխնիկական բնութագրերի չափորոշիչներն մի շարք անհամապատասխանություններ, որոնք ենթակա էին ստուգման պետական պատվիրատուների պատասխանատու ստորաբաժանումների կողմից, սակայն չեն ստուգվել, մասնավորապես՝

Ընթացակարգը հայտարարվել է որպես թափառող կենդանիների ստերիլիզացման/ամլացման ծառայությունների ձեռքբերում՝ նշելով **ԳՄԱ դասակարգման (CPV) 85121100** կոդը, որն իրականում ենթադրում է **բժշկական ծառայությունների** ձեռք բերում, ինչն էլ իր հերթին ներառված է էլեկտրոնային աճուրդի միջոցով ձեռք բերվող ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ցուցակում, իսկ ինչպես արդեն տեսնում ենք, Ընթացակարգն իրականացվել է Գնանշման հարցման (ԳՀ) ձևով: ԳՄԱ դասակարգման (CPV) 85121100 կոդի ներքո ձեռք բերման ենթակա **բժշկական ծառայությունն իր հերթին հանդիսանում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն**, իսկ Ընթացակարգի շրջանակներում գնման առարկան՝ թափառող կենդանիների ստերիլիզացման/ամլացման ծառայությունները կարգավորում են «Անասնաբուժության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներով, ավելին, չեն պահանջում լիցենզավորում: Այս առումով հատկանշական է նաև այն, որ տարբեր պատվիրատուների կողմից տարբեր ԳՄԱ դասակարգման (CPV) կոդերի և տարբեր ընթացակարգերի կիրառումը դժարացնում է նույնական ծառայությունների ձեռք բերման ընթացակարգերի որոնողական աշխատանքներին, ինչն էլ իր հերթին բերում է հանրային հսկողության մեխանիզմների կիրառելիության պրակտիկ անհարմարության:

Մասնակցի հայտն ստորագրած անձը՝ Աիդա Ղազարյանը հանդիսանում է ԱԴԵԼ ՇԻՆ ՍՊԸ /ՀՎՀՀ՝ 05555787/ տնօրենը, իսկ տվյալ ընկերությունը ներառված է ինչպես գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում (սև ցուցակ), այնպես էլ գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցներին փոխկապակցված անձանց ցուցակում: Ավելին, ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայության 13.04.2026 թվականի գրությամբ հայտնվել է, որ. (...) մշտադիտարկման շրջանակում ձեռք բերված տեղեկատվության համաձայն «Նորոգում» ՍՊ ընկերության և պատվիրատուների միջև կնքվել են թափառող կենդանիների ստերիլիզացման /ամլացման ծառայությունների ձեռքբերման գնման պայմանագրեր, մինչդեռ «Նորոգում» ՍՊ ընկերության և «Կումնի» ՍՊ, «Նիկում» ՍՊ, «Գրին Էներջի Սոլուշնս» ՍՊ, «Կիր-քար» ՍՊ, «Ադել Շին» ՍՊ, Անկախ տաքսիստների ասոցացիա» Ս/Կ

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

ընկերությունները որոնք ներառված են գնումների գործընթացների մասնակցության իրավունք չունեցող մասնակիցների փոխկապակցված անձանց ցուցակում՝ առերևույթ գործել են ելնելով ընդհանուր տնտեսական շահից՝ խախտելով այլ մասնակիցների օրինական իրավունքները:

Մասնակցի կողմից նշված հասցեում փաստացի գտնվում է լքված գոմ, կլինիկա չկա՝ իրականացվել է այց համայնքի ղեկավարի հետ միասին ՀՀ Շիրակի մարզի Ջաջուռ գյուղ՝ ներկայացված կլինիկայի և կենդանիների պայմանների դիտարկման նպատակով, պարզվել է, որ համապատասխան չենք (կլինիկա) առկա չէ, որպիսի փաստը ենթակա է ստուգման հենց պատասխանատու ստորաբաժանման կողմից, որը փաստացի չի ստուգվել:

Տեղատեսության ընթացքում արձանագրված անհամապատասխանություններն ու Սիսիանի համայնքապետարանի կողմից տրամադրված փաստաթղթերը համադրելով տեխնիկական բնութագրի չափորոշիչների հետ՝ գտել ենք, որ Մասնակիցը փաստացի չի բավարարում տեխնիկական բնութագրով սահմանված պահանջներին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Մասնակցի կողմից Պատվիրատուին **չի ներկայացվել տեխնիկական բնութագրի անրաժեշտ փաստաթղթերը**՝ նախատեսված ամբողջական աշխատանքային ծրագիրը, կենդանիների բռնման համար նախատեսված միջոցների, ինչպես նաև բռնված կենդանիներին այդ նպատակի համար հարմարեցված տրանսպորտային միջոցի առկայությունը հիմնավորող փաստերը, նախատեսված՝ կլինիկային/ժամանակավոր կացարանին վերաբերող պահանջներին Մասնակցի համապատասխանելիության ապացույցները (ընդունարան՝ կենդանիների զննման համար, առանձնացված բժշկական կաբինետ, առանձնացված վիրահատական բաժանմունք, առանձնացված ախտորոշիչ լաբորատորիա, վիրահատությունից հետո կենդանիների պահման, ինչպես նաև հիվանդ կամ հիվանդության մեջ կասկածվող կենդանիների համար տարածք, (կենդանիների պահման համար տարածքում վանդակների տեղաբաշխվածությունը այնպես է, որպեսզի բացառվի հիվանդությունների փոխանցումը), դիակների պահման համար սառնարանային խցիկ, կերի պահման համար պահեստ, սանհանգույց), օպերատորի հետ իրավահարաբերությունների առկայությունը հիմնավորող որևէ փաստաթուղթ, ինչպես նաև չի ներկայացվել զանգերի կենտրոնի հեռախոսահամարը, արձանագրվել են անասնաբույժի կողմից լրացված

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

և ներկայացված կասկածելի նույնական տվյալներ, սակայն չեն ներկայացվել որևէ փաստաթղթեր, որոնք կհաստատեն անասնաբույժի և կազմակերպության միջև իրավահարաբերությունների օրինականությունը:

Լրացուցիչ, Կազմակերպությունը պատվիրել է անկախ փորձաքննություն համապատասխան մասնագետներից՝ նպատակ ունենալով ստուգել և հավաստիանալ, որ կենդանիներին նշանակվում և տրամադրվում են ճիշտ և պատշաճ դեղորայքային բուժում և անասնաբուժական ծառայություններ: Հաշվի առնելով «Շունն ու Կատուն» անասնաբուժական կլինիկայի ղեկավարի կողմից տրամադրված փորձագիտական եզրակացությունը, ինչպես նաև մշտադիտարկման արդյունքում արձանագրված խախտումները, իրականացվել են լրացուցիչ ուսումնասիրություններ և ամփոփվել են հավաքագրված բոլոր նյութերը:

Համատեղ աշխատանքի, իրականացված փորձաքննության և Կազմակերպության մշտադիտարկման արդյունքների հիման վրա ամբողջական փաստաթղթային փաթեթը 2026 թվականի ապրիլի 13-ին որպես առերևույթ հանցանքի մասին հաղորդում ՀՀ պետական վերահսկողության ծառայության կողմից ներկայացվել է ՀՀ գլխավոր դատախազություն, նախաձեռնվել է քրեական վարույթ:

Հանրային հսկողության ամփոփման արդյունքում, Կազմակերպությունը «Նորոգում» ՍՊ ընկերության թվով 6 պայմանագրերի վերաբերյալ ներկայացրել է ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄ, քանի որ Մասնակիցը փաստացի չի բավարարել պետական գնման պայմանագրերի տեխնիկական բնութագրով սահմանված պահանջներին, բացի այդ, պետական պատվրատուները չեն պահանջել, իսկ Մասնակիցն էլ չի ներկայացրել ծառայությունների պատշաճ մատուցված լինելու փաստերը հաստատող ապացույցները:

Հետագայում պետական պատվիրատու Մասիսի համայնքապետարանը լուծել է թիվ ԱՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/2 պետական գնման պայմանագիրը: Այսօրվա դրությամբ վերոնշյալ պայմանագրերի մնացած մասը գտնվում է լուծման փուլում, քանի որ «ՆՈՐՈԳՈՒՄ» ՍՊԸ-ն չի համապատասխանում տեխնիկական բնութագրի պահանջներին:

- **ԳԼՈԲԱԼ ՍՈԼԱՐ ՍԻՍՏԵՄ ՍՊԸ**

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

«ԳԼՈՐԱԼ ՍՈԼԱՐ ՍԻՍՏԵՄ» ՍՊԸ-ի հետ կնքված պայմանագիրը պատվիրատու՝ Հրազդանի համայնքապետարանի կողմից լուծվել է: Պայմանագրի կատարման և դրա հիմքում ընկած գործընթացների ուսումնասիրության ընթացքում հայտնաբերվել են մի շարք խախտումներ: Մասնավորապես, արձանագրվել են դեպքեր, երբ պատվիրատուների կողմից չի ստուգվել ծառայությունների փաստացի և պատշաճ մատուցված լինելու հանգամանքը, իսկ հայտը կազմած ներկայացուցիչների կողմից տրամադրվել են դրական եզրակացություններ, որոնց հիման վրա իրականացվել են վճարումներ:

Արդյունքում պետական և համայնքային բյուջեների միջոցները, ըստ ուսումնասիրության արդյունքների, օգտագործվել են ոչ արդյունավետ՝ ապահովելով 0 արդյունքային ցուցանիշ:

Այսպես.

1. ԿՄՀԲ-ԳՀԾՁԲ-25/36 - պատվիրատու՝ Հրազդանի համայնքապետարան

Ներկայացված փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել է, որ համայնքի կողմից չեն ներկայացվել Կազմակերպության հարցմամբ պահանջված բոլոր փաստաթղթերը և ապացույցները:

Մասնավորապես, չնայած հարցմամբ հստակ պահանջվել էր տրամադրել հաղթող մասնակցի՝ տեխնիկական բնութագրով սահմանված պահանջներին համապատասխանությունը հիմնավորող բոլոր փաստաթղթերը և ապացույցները, նման փաստաթղթեր համայնքի կողմից չեն ներկայացվել:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ հանրային հսկողության ընթացքում այց է կատարվել Հրազդանի համայնք, որտեղ հանդիպում է տեղի ունեցել պետական գնումների պատասխանատու ստորաբաժանման աշխատակիցների հետ՝ լրացուցիչ տեղեկատվության ստանալու նպատակով:

Հրազդանի համայնք կատարած այցի ընթացքում մեզ են ներկայացվել շների հաշվառման թերթիկներ, որոնց ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ «ԿՄՀԲ-ԳՀԾՁԲ-25/36» ծածկագրով կնքված պայմանագրով նախատեսված է եղել 320 թափառող շների նկատմամբ ծառայությունների մատուցում՝ ընդհանուր 6,786,000 ՀՀ դրամ արժեքով:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Միաժամանակ, **2025 թվականի դեկտեմբերի 16-ի** արձանագրության թիվ 2/644 Պայմանագրի կամ դրա մի մասի կատարման արդյունքների հանձնան-ընդունման և 06 նոյեմբերի 2025 թ. թիվ 2 ակտի համաձայն՝ փաստացի ստերիլիզացվել է 50 շուն, որի համար համայնքը վճարել է 1,060,312 ՀՀ դրամ:

Ուսումնասիրության ընթացքում արձանագրվել է նաև, որ վերոնշյալ փաստաթղթերում պայմանագրի կնքման ամսաթիվը նշված է 01.08.2025 թվականը, մինչդեռ տրամադրված ստորագրված պայմանագրի համաձայն՝ պայմանագիրը կնքվել է 04.08.2025 թվականին:

Բացի այդ, այցի ընթացքում համայնքի կողմից ներկայացվել են շների հաշվառման ընդամենը 128 թերթիկներ, ինչը չի համապատասխանում պայմանագրով նախատեսված 320 կենդանիների քանակին և հնարավորություն չի տալիս հաստատելու պայմանագրի ամբողջ ծավալով կատարման փաստը:

Արձանագրվել է, որ պայմանագրով ծառայությունների մատուցման ժամկետը սահմանված է եղել «պայմանագրի ուժի մեջ մտնելուց հետո մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 25-ը»:

Սակայն հանրային հսկողության շրջանակներում Կազմակերպությանը չեն ներկայացվել որևէ փաստաթղթեր կամ տեղեկություններ, որոնք կհաստատեն, որ Պայմանագրով նախատեսված մնացած ծառայությունները հետագայում կատարվել են, ինչպես նաև չեն ներկայացվել տվյալներ պայմանագրի փոփոխման, ժամկետի երկարաձգման կամ լուծման վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա հնարավոր չէ հաստատել պայմանագրով նախատեսված ծառայությունների ամբողջական կատարման փաստը:

Ավելին, եթե պայմանագրային պարտավորությունները սահմանված ժամկետում չեն կատարվել ամբողջ ծավալով, ապա ենթակա էին իրավական գնահատման՝ պայմանագրի հետագա գործողության, փոփոխման կամ լուծման հիմքերի տեսանկյունից:

Ուսումնասիրության ընթացքում արձանագրվել է նաև, որ պայմանագրի կատարման ընթացքի, կատարված աշխատանքների ծավալների, վճարումների, պայմանագրի հնարավոր փոփոխությունների կամ այլ էական հանգամանքների վերաբերյալ տեղեկատվությունն առհասարակ չի հրապարակվել ՀՀ ֆինանսների նախարարության գնումների պաշտոնական տեղեկատվական

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

հարթակներում այնպիսի ծավալով, որը հնարավորություն կտար արտաքին դիտորդին ամբողջական պատկերացում կազմել գնման գործընթացի և պայմանագրի կատարման վերաբերյալ:

Հետևաբար, պայմանագրի և դրա հավելվածները հրապարակված չլինելու պայմաններում, միայն առկա փաստաթղթերի հիման վրա հնարավոր չէ լիարժեք և թափանցիկ կերպով հետևել տվյալ պետական գնման ընթացակարգի իրականացման և պայմանագրի կատարման ամբողջ ընթացքին, ինչը խոչընդոտում է պետական գնումների համակարգում թափանցիկության, հաշվետվողականության և հանրային վերահսկողության սկզբունքների լիարժեք իրացմանը:

Հանրային հսկողության ընթացքում արձանագրվել է, որ «ԳԼՈԲԱԼ ՍՈԼԱՐ ՍԻՍԵՄ» ՍՊԸ-ի կողմից ներկայացված փաստաթղթերում նշված կլինիկայի հասցեն՝ ՀՀ Շիրակի մարզ, գյուղ Ջաջուռ, 1-ին փողոց, 3-րդ նրբանցք, 6, ամբողջությամբ համընկնում է նույն՝ կենդանիների ստերիլիզացման (ամլացման) ծառայությունների շրջանակներում մեկ այլ՝ **Մասիսի համայնքապետարանի ԱՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/2** գնման ընթացակարգերի շրջանակներում «ՆՈՐՈԳՈՒՄ» ՍՊԸ-ի կողմից որպես ծառայությունների մատուցման վայր ներկայացված կլինիկայի հասցեին:

04.03.2026 թվականին կատարված տեղատեսության ընթացքում Կազմակերպության կողմից կատարված դիտարկումների արդյունքներով բացահայտել ենք, որ ՀՀ Շիրակի մարզ, գյուղ Ջաջուռ, 1-ին փողոց, 3-րդ նրբանցք, 6 հասցեում լքված գոմ է, տարածքում որևէ կլինիկա չի գործում, զրուցել ենք տեղացիների հետ, ովքեր ևս հայտարարել են, որ դեռևս մեկ կամ մեկուկես տարի առաջ իրականում շներ են տեղափոխվել այդ վայր, սակայն ինչ նպատակով, և ինչ պայմաններում են պահվել՝ իրենց հայտնի չէ, նշել են, որ այս պահին որևէ մարդ այդ տարածք չի այցելում:

Այցելության ժամանակ հանդիպել ենք Ջաջուռի գյուղապետ Հրաչ Ռաֆայելյանի հետ, ով ևս պնդել է, որ տվյալ հասցեն նոր սեփականատեր ունի, Սպարտակ Հարությունի Վիրաբյանն է, սակայն այդ տարածքում վաղուց արդեն որևէ կենդանի չի պահվում:

Ավելին, տվյալ հասցեում գտնվող անշարժ գույքի վրա արգելանք է կիրառված դեռևս 2025 թվականի՝ ՀՀ քաղաքացի Գոհար Տեր-Անտոնյանի հաղորդման հիման վրա Շիրակի մարզային վարչության Ախուրյանի քննչական բաժնում նախաձեռնված քրեական

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

վարույթների շրջանակներում, որը վերաբերել է «ՆՈՐՈԳՈՒՄ» ՍՊԸ կողմից կենդանիների նկատմամբ դաժան վերաբերմունքի հատկանիշներին, քանի որ ՀՀ ԱԽՆ և ՀՀ ՔԿ համապատասխան աշխատակիցների կողմից արձանագրվել են տվյալ լքված գումում անտուն մի քանի կենդանիների պահման փաստերը՝ առանց սնունդ, առանց համապատասխան պայմանների՝ փաստացի դատապարտված անկման:

Բացի այդ, հարկ է նշել, որ <https://www.armeps.am/ppcm/public/bid-report> կայքի ուսումնասիրության արդյունքում պարզել ենք, որ 03.06.2025 թվականին կազմված «Գնանշման հարցման մրցույթին մասնակցելու դիմում-հայտարարություն» փաստաթղթում որպես «Գլոբալ Սոլար Սիստեմ» ՍՊԸ-ի տնօրեն նշված է Հ. Բալայանը, իսկ փաստաթուղթը էլեկտրոնային եղանակով ստորագրված է «Պողոսյան Աղուն» անունով անձի կողմից:

Այսինքն՝ հայտին կից կայքէջում բացակայում է տվյալ անձի պաշտոնը, կարգավիճակը կամ կազմակերպության անունից փաստաթղթեր ստորագրելու իրավասությունը հաստատող որևէ փաստաթուղթ:

Բացի այդ, չի ներկայացվել որևէ լիազորագիր կամ այլ փաստաթուղթ, որով «Պողոսյան Աղուն»-ին վերապահված կլինեին կազմակերպության անունից մրցութային փաստաթղթեր ստորագրելու լիազորություններ:

Այսպիսով, իրականացված հանրային հսկողության արդյունքում արձանագրվել է, որ Հրազդան համայնքի կողմից ներկայացված փաստաթղթերը բավարար չեն եղել գնահատելու համար, թե արդյոք «Գլոբալ Սոլար Սիստեմ» ՍՊԸ-ն համապատասխանել է տեխնիկական բնութագրով սահմանված պահանջներին և պատշաճ կերպով կատարել է պայմանագրային պարտավորությունները:

Այսպիսով, հաշվի առնելով, որ Արթիկի համայնքապետարանի աշխատակիցների կողմից իրենց լիազորությունների ոչ պատշաճ կատարման արդյունքում համայնքային բյուջեն ենթադրաբար օգտագործվել է 0 արդյունքային ցուցանիշով, քանի որ խնդրի լուծում համայնքը չի գտել, պետք է նկատել, որ ներկայացված փաստաթղթերով չի հիմնավորում նաև ծառայությունների փաստացի մատուցված լինելու հանգամանքը:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

• ԱԴԵԼ ՇԻՆ ՍՊԸ

«ԱԴԵԼ ՇԻՆ» ՍՊԸ-ն 2025 թվականին մասնակցել է պետական գնումների 1 ընթացակարգի, որի ուսումնասիրության արդյունքներով հայտնաբերվել են մի շարք խախտումներ և խնդիրներ: Մասնավորապես, արձանագրվել են դեպքեր, երբ պատվիրատուների կողմից պատշաճ կերպով չի ստուգվել ծառայությունների փաստացի և պատշաճ մատուցված լինելու հանգամանքը: Միաժամանակ, հայտը կազմած ներկայացուցիչների կողմից տրամադրվել են դրական եզրակացություններ, որոնց հիման վրա իրականացվել են համապատասխան վճարումներ: Արդյունքում պետական և համայնքային բյուջեների միջոցները, ըստ ուսումնասիրության արդյունքների, օգտագործվել են ոչ արդյունավետ՝ Օ արդյունքային ցուցանիշով:

Բացի այդ, ուսումնասիրության ընթացքում հայտնաբերվել են մասնակիցների փոխկապակցվածության վերաբերյալ դեպքեր, որոնց վերաբերյալ մանրամասները ներկայացվում են ստորև:

Այսպես.

1. ՇՄԱՀ-ԷԱԾԾԲ-25/16 - Արթիկի համայնքապետարան

Ներկայացված փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել է, որ համայնքի կողմից չեն ներկայացվել Կազմակերպության հարցմամբ պահանջված բոլոր փաստաթղթերը և ապացույցները:

Նախ, Ընթացակարգը հայտարարվել է որպես թափառող կենդանիների ստերիլիզացման/ամլացման ծառայությունների ձեռքբերում՝ նշելով **ԳՄԱ դասակարգման (CPV) 85121100/1** կոդը, որն իրականում ենթադրում է **բժշկական ծառայությունների** ձեռք բերում, ինչն էլ իր հերթին ներառված է էլեկտրոնային աճուրդի միջոցով ձեռք բերվող ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ցուցակում, իսկ ինչպես արդեն տեսնում ենք, Ընթացակարգն իրականացվել է Գնանշման հարցման (ԳՀ) ձևով:

Բացի այդ, ԳՄԱ դասակարգման (CPV) 85121100/1 կոդի ներքո ձեռք բերման ենթակա **բժշկական ծառայությունն իր հերթին հանդիսանում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն**, իսկ Ընթացակարգի շրջանակներում գնման առարկան՝ թափառող

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

կենդանիների ստերիլիզացման/ամլացման ծառայությունները կարգավորում են «Անասնաբուժության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներով, ավելին, չեն պահանջում լիցենզավորում:

Այս առումով հատկանշական է նաև այն, որ տարբեր պատվիրատուների կողմից տարբեր ԳՄԱ դասակարգման (CPV) կոդերի և տարբեր ընթացակարգերի կիրառումը դժարացնում է նույնական ծառայությունների ձեռք բերման ընթացակարգերի որոնողական աշխատանքներին, ինչն էլ իր հերթին բերում է հանրային հսկողության մեխանիզմների կիրառելիության պրակտիկ անհարմարության:

Մասնավորապես, ուսումնասիրության առարկա հանդիսացած նյութերում առկա են եղել միայն առանձին կենդանիների լուսանկարներ, որոնցից երևում է, որ վերջիններիս նկատմամբ կատարվել են որոշակի վիրահատական միջամտություններ: Սակայն ներկայացված լուսանկարները չեն ուղեկցվել համապատասխան բժշկական կամ անասնաբուժական փաստաթղթերով, որոնք հնարավորություն կտային հաստատել կատարված գործողությունների բովանդակությունը, օրինականությունը և համապատասխանությունը տեխնիկական բնութագրով սահմանված պահանջներին:

Այսպես, ներկայացված նյութերում բացակայում են տեղեկություններ այն մասին, թե կոնկրետ որ կենդանու նկատմամբ է իրականացվել միջամտությունը, ինչ դեղամիջոցներ և անասնաբուժական միջոցներ են կիրառվել:

Միաժամանակ, ներկայացված լուսանկարները չեն ուղեկցվել տվյալներով կենդանիների հաշվառման, նույնականացման, կլինիկական զննության, պատվաստումների, ստերիզացման կամ ամլացման, հետվիրահատական բուժման, ինչպես նաև կենդանու հետագա ճակատագրի վերաբերյալ: Մասնավորապես, հնարավոր չէ պարզել՝ տվյալ կենդանին որտեղից է որսվել, ինչ օրը և ինչ հասցեից է տեղափոխվել, արդյոք իրականացվել է դրա հաշվառում և նույնականացում, պատվաստում կատարության դեմ, լեյշմանիոզի կամ այլ հիվանդությունների նկատմամբ ախտորոշում, ինչպես նաև՝ արդյոք կենդանին վերադարձվել է որսման վայր, թե ենթարկվել է էվթանազիայի:

Նշված հանգամանքները էական նշանակություն ունեն, քանի որ Տեխնիկական բնութագրի համաձայն՝ Կատարողը պարտավոր էր իրականացնել կենդանիների հաշվառում և գրանցում, վարել որսված կենդանիների հաշվառման մատյան, իրականացնել դրանց

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

նույնականացում, կլինիկական զննություն, ինչպես նաև վարել համապատասխան հակահամաճարակային և անասնաբուժական միջոցառումների վերաբերյալ գրանցամատյաններ:

Միաժամանակ, տեխնիկական բնութագրի մեջ նախատեսվել է, որ լեյշմանիոզով կամ այլ վտանգավոր հիվանդություններով տառապող, ինչպես նաև բուժման ոչ ենթակա կամ ագրեսիվ կենդանիների նկատմամբ պետք է իրականացվեն համապատասխան ախտորոշիչ և անասնաբուժական միջոցառումներ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ էվթանազիա՝ համապատասխան եզրակացությունների հիման վրա: Սակայն ներկայացված նյութերում բացակայում են նման միջոցառումների իրականացման կամ դրանց արդյունքների վերաբերյալ որևէ փաստաթուղթ:

Սահմանված են ստերջացման/ամլացման աշխատանքներ, հետվիրահատական բուժում և կատաղության դեմ պատվաստումներ, սակայն ներկայացված փաստաթղթերում բացակայում են այդ ծառայությունների փաստացի մատուցումը հաստատող բժշկական գրառումները, պատվաստումների վերաբերյալ տեղեկությունները կամ այլ ապացույցներ:

Բացի այդ, թափառող կենդանիների որսման, մշակման և բացթողնման գործընթացը պետք է պարտադիր լուսանկարվի, իսկ լուսանկարները կցվեն յուրաքանչյուր կենդանու բժշկական զննության թերթիկին և տրամադրվեն պատվիրատուին էլեկտրոնային կամ թղթային տարբերակով: Սակայն համայնքի կողմից ներկայացված նյութերում բացակայում են բժշկական զննության թերթիկները, իսկ լուսանկարները չեն պարունակում տվյալներ, որոնք հնարավորություն կտային նույնականացնել կենդանիներին և կապ հաստատել դրանց նկատմամբ իրականացված միջոցառումների հետ:

Ուսումնասիրության ընթացքում ներկայացվել է նաև վիրահատարանի լուսանկար: Սակայն միայն լուսանկարի հիման վրա հնարավոր չէ հաստատել, որ այն հանդիսանում է Տեխնիկական բնութագրի համաձայն՝ համապատասխան պայմաններով ապահովված ժամանակավոր ապաստարան կամ կլինիկա, որն ապահովված է անհրաժեշտ սարքավորումներով և կարող է պատշաճ կերպով իրականացնել գնման առարկայով նախատեսված ծառայությունները: Ներկայացված նյութերում բացակայում են նաև տվյալներ տվյալ

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

տարածքի իրավական կարգավիճակի, տեխնիկական հագեցվածության, սարքավորումների առկայության և գործունեության կազմակերպման վերաբերյալ:

Նյութերում բացակայում են նաև հաշվետվությունները և տեղեկությունները հակահամաճարակային միջոցառումների, հայտնաբերված վարակիչ կամ ոչ վարակիչ հիվանդությունների և լիազոր մարմիններին ներկայացված հաղորդումների վերաբերյալ:

Ուշադրության է արժանի նաև այն հանգամանքը, որ համայնքի կողմից տրամադրված պայմանագրի օրինակում բացակայում է պայմանագրի կնքման ամսաթիվը, մինչդեռ «Կնքված պայմանագրի մասին» հայտարարությունից պարզ է դառնում, որ պայմանագիրը կնքվել է 02.06.2025 թվականին: Նման անհամապատասխանությունը խոչընդոտում է պայմանագրային փաստաթղթերի ամբողջականության և պատշաճ ձևակերպման գնահատումը:

Միաժամանակ, տեխնիկական բնութագրի 12-րդ կետով նախատեսվել է, որ ծառայությունների շրջանակում ենթադրվում է շուրջ 140 թափառող շների սպասարկում, որոնցից մոտ 85 տոկոսը պետք է կազմեն էգ շները: Սակայն ներկայացված փաստաթղթերում բացակայում են տվյալներ, որոնք հնարավորություն կտային ստուգել նշված պահանջի կատարման աստիճանը, փաստացի մշակված կենդանիների քանակը, ինչպես նաև դրանց սեռային կազմը:

Ուսումնասիրության ընթացքում ուշադրության է արժանի նաև «Ադել Շին» ՍՊԸ-ի և «Գլոբալ Սոլար Սիսթեմ» ՍՊԸ-ի միջև հնարավոր կապի հանգամանքը: Մասնավորապես, ներկայացված փաստաթղթերից հետևում է, որ «Ադել Շին» ՍՊԸ-ի տնօրենը հանդիսանում է Աղուն Պողոսյանը, իսկ ընթացակարգի շրջանակում ներկայացված փաստաթղթերը ստորագրված են վերջինիս էլեկտրոնային ստորագրությամբ:

Մինևույն ժամանակ, «Գլոբալ Սոլար Սիսթեմ» ՍՊԸ-ի փաստաթղթերում որպես տնօրեն նշված է Գ. Բալայանը, սակայն համապատասխան փաստաթուղթը ստորագրված է «Աղուն Պողոսյան» անվամբ էլեկտրոնային ստորագրությամբ:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Ընդ որում, ներկայացված նյութերում բացակայում են տեղեկություններ Աղուն Պողոսյանի՝ «Գլոբալ Սոլար Սիսթեմ» ՍՊԸ-ում ունեցած կարգավիճակի վերաբերյալ, ինչպես նաև որևէ փաստաթուղթ, որը կհաստատի նրա լիազորությունները տվյալ ընկերության անունից փաստաթղթեր ստորագրելու համար, այդ թվում՝ լիազորագիր կամ այլ կարգադրական ակտ:

Նշված հանգամանքը թույլ չի տալիս միանշանակ պարզել, թե ինչ իրավական հիմքով է «Գլոբալ Սոլար Սիսթեմ» ՍՊԸ-ի անունից փաստաթղթեր ստորագրել այն անձը, որը միաժամանակ հանդիսանում է «Ադել Շին» ՍՊԸ-ի ղեկավարը, և անհրաժեշտ է լրացուցիչ ուսումնասիրության ու իրավական գնահատականի ենթարկել:

Այսպիսով, հաշվի առնելով, որ Արթիկի համայնքապետարանի աշխատակիցների կողմից իրենց լիազորությունների ոչ պատշաճ կատարման արդյունքում համայնքային բյուջեն ենթադրաբար օգտագործվել է 0 արդյունքային ցուցանիշով, քանի որ խնդրի լուծում համայնքը չի գտել, պետք է նկատել, որ ներկայացված փաստաթղթերով չի հիմնավորում նաև ծառայությունների փաստացի մատուցված լինելու հանգամանքը:

• ՄԵԼԻՔ ՍՄԲԱՏՅԱՆ ԱՏՈՄԻ Ա/Ձ

ՄԵԼԻՔ ՍՄԲԱՏՅԱՆ ԱՏՈՄԻ Ա/Ձ կողմից մատուցված ծառայությունների ուսումնասիրության արդյունքում հայտնաբերվել են խախտումներ, որոնք, մասնավորապես, վերաբերել են ծառայությունների փաստացի մատուցմանը: Ուսումնասիրության արդյունքներով տրվել է բացասական դիրքորոշում, և տվյալ պայմանագիրը լուծվել է:

ԳՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/01 - Մարտունու համայնքապետարան

Հանրային հսկողության շրջանակներում ուսումնասիրվել է Մարտունու համայնքապետարանի թիվ ԳՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/01 պետական գնման պայմանագիրը, որը կազմակերպվել է թափառող կենդանիների վնասազերծման (ստերիլիզացման/ամլացման) ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով որի շրջանակներում ծառայություններ մատուցող կազմակերպություն է հանդիսացել «ՄԵԼԻՔ ՍՄԲԱՏՅԱՆ ԱՏՈՄԻ» Ա/Ձ-ն:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Հանրային հսկողության ընթացքում ստացված փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել են տեխնիկական բնութագրի հետ չափորոշիչներին մի շարք անհամապատասխանություններ՝

Մասնակցի կողմից չի ներկայացվել տեխնիկական բնութագրի 1-ին կետով նախատեսված ամբողջական աշխատանքային ծրագիրը, ինչի հետևանքով հնարավոր չէ գնահատել ծառայությունների իրականացման մեխանիզմը, փուլայնությունը և կազմակերպման ընթացակարգերը:

Չեն ներկայացվել բավարար ապացույցներ, որ 34RL622 հաշվառման համարանիշով տրանսպորտային միջոցը հարմարեցված է բռնված կենդանիների տեղափոխման համար: Ներկայացված լուսանկարներով չի հիմնավորվում համապատասխան կահավորման և անվտանգության պայմանների առկայությունը:

Տեղատեսության արդյունքում պարզվել է, որ ներկայացված կլինիկան/ժամանակավոր կացարանը չի գտնվում Մարտունի համայնքի վարչական տարածքում, ինչը հակասում է տեխնիկական բնութագրով նախատեսված պահանջներին:

Տեղատեսության ընթացքում արձանագրվել է, որ շինությունում բացակայում են տեխնիկական բնութագրի 3-րդ կետով պարտադիր նախատեսված հետևյալ տարածքները՝ ընդունարան կենդանիների զննման համար, առանձնացված բժշկական կաբինետ, առանձնացված վիրահատական բաժանմունք, առանձնացված ախտորոշիչ լաբորատորիա, վիրահատությունից հետո կենդանիների պահման տարածք, հիվանդ կամ հիվանդության մեջ կասկածվող կենդանիների մեկուսացման տարածք, դիակների պահման սառնարանային խցիկ, կերի պահեստ, սանհանգույց:

Շինությունը չի ապահովված տեխնիկական բնութագրով նախատեսված նվազագույն պայմաններով, այդ թվում՝ բնական և արհեստական լուսավորությամբ, տաք և սառը ջրամատակարարմամբ, ջրահեռացմամբ, օդափոխության համակարգով, ինչպես նաև ախտահանման նկատմամբ դիմացկուն և հեշտ մաքրվող մակերեսներով:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Տեղատեսությամբ արձանագրվել է, որ բացակայում են կենդանիների գնման, վիրահատության և լաբորատոր հետազոտությունների համար անհրաժեշտ գույքը, սարքավորումները, սառնարանները, մանրագերծիչները և այլ պարագաները, որոնք պարտադիր են տեխնիկական բնութագրով:

Մասնակցի կողմից չի ներկայացվել տեխնիկական բնութագրի 13-րդ կետով պահանջվող որևէ փաստաթուղթ, որը կհաստատի օպերատորի հետ իրավահարաբերությունների առկայությունը, ինչպես նաև չի ներկայացվել զանգերի կենտրոնի հեռախոսահամարը:

Մասնակցի կողմից Պատվիրատուին չեն ներկայացվել որպես պարտադիր ներկայացման ենթակա՝ անհրաժեշտ պատվաստումների ձեռքբերման վերաբերյալ պայմանագիրը, ինչպես նաև չի ներկայացվել վտանգավոր վարակիչ հիվանդությունների հայտնաբերման համար նախատեսված թեստերի ձեռքբերման պայմանագիրը:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ առ տեղատեսություն կատարելու օրը՝ 30.03.2026 թվականը, Մասնակիցը դեռևս որևէ ծառայություն թիվ ԳՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/01 պետական գնման պայմանագրի շրջանակներում չէր մատուցել, ուստի Կազմակերպության դիրքորոշումը ներկայացվել է բացառապես Մասնակցի՝ տեխնիկական բնութագրով սահմանված չափորոշիչներին համապատասխանելիության ստուգման առումով: Հանրային հսկողության ամփոփման արդյունքում, Կազմակերպությունը ներկայացրել է ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄ, քանի որ Մասնակիցը փաստացի չի բավարարել թիվ ԳՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/01 պետական գնման պայմանագրի տեխնիկական բնութագրով սահմանված պահանջներին:

Հետագայում պետական պատվիրատու Մարտունու համայնքապետարանը լուծել է թիվ ԳՄՄՀ-ԳՀԾՁԲ-26/01 պետական գնման պայմանագիրը:

• ՎԵՐՈՆԻԿԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱԶ

ՎԵՐՈՆԻԿԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱԶ 2025-2026 թթ մասնակցել է թվով 6 պետական գնման ընթացակարգերի, որոնց ուսումնասիրության արդյունքերով հայտնաբերվել են խախտումներ՝ կապված այնպիսի դեպքերի հետ, օրինակ՝ մասնակիցը չէր

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

համապատասխանել տեխնիկական բնութագրով սահմանված չափորոշիչներին, ներկայացված ապացույցներն ու փաստաթղթերն իրենց մեջ պարունակել են առերևույթ հանցանքի հատկանիշներ են, որոշ այլ դեպքերում պատվիրատուները չեն ստուգել ծառայությունների պատշաճ մատուցված լինելու փաստերը, հայտը նախագծած ներկայացուցիչների կողմից տրամադրվել են դրական եզրակացություններ, որոնց հիման վրա կատարվել են վճարումներ, պետական և համայնքային բյուջեները փաստացի օգտագործվել են ոչ արդյունավետ՝ բացարձակ 0 արդյունքային ցուցանիշով, ինչպես նաև հայտնաբերել ենք մասնակիցների փոխկապակցվածության դեպքեր, որոնց մասին ներկայացնում եք ստորև:

1. ՍՄՍՀ-ԳՀԾՁԲ-25/5 - Սիսիանի համայնքապետարան
2. ԶՀ-ԷԱՃԾՁԲ-2025/3-1 - Չարենցավանի համայնքապետարան
3. ԶՀ-ԷԱՃԾՁԲ-2026/3 - Չարենցավանի համայնքապետարան
4. ՀՀԳՄՎՀ-ԳՀԾՁԲ-26/16 - Վարդենիսի համայնքապետարան
5. ՀՀ ՏՄԻՀ-ԷԱՃ-ԾՁԲ-26/17 - Իջևանի համայնքապետարան
6. ԳՄԳՀ-ԳՀԾՁԲ-26/15 - Գավառի համայնքապետարան

Պատվիրատուներից պահանջված և ստացված տեղեկատվության հիմքան վրա, արձանագրել է մի շարք խախտումներ, մասնավորապես.

ԶՀ-ԷԱՃԾՁԲ-2025/3-1 պետական գնման պայմանագրով Կատարողի մատուցման ենթակա ծառայության գինը կազմում է 3 398 000 (երեք միլիոն երեք հարյուր ինսունութ հազար) ՀՀ դրամ, որը Չարենցավանի համայնքապետարանի կողմից վճարվել է կատարողին:

Տվյալ դեպքում, պատասխանատու ստորաբաժանումն առաջնային փուլում պետք է ստանար և ուսումնասիրեր հետևալ ապացույցները.

- ամբողջական աշխատանքային ծրագիրը,

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

- ժամանակավոր կացարանին/կլինիկային ներկայացվող պահանջների առկայությունը,
- առնվազն երկու օպերատորի աշխատանքային պայմանագրերը, ովքեր պետք է աշխատեն ժամը 9:00-ից մինչև 18:00-ն, զանգերի կենտրոնի հեռախոսահամարները,
- համապատասխան տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական անձնագրի պատճենը,
- Անասնաբույժի որակավորումը հավաստող ապացույցը:

Իսկ արդեն ծառայությունների կատարման և ընդունման փուլում պատասխանատու ստորաբաժանումը պետք է ստանար և ուսումնասիրեր հետևալ ապացույցները.

- կլինիկայում կենդանիների գրանցման, հաշվառման, կլինիկական հետազոտության իրականացման համապատասխան գրանցամատյաններից քաղվածքները,
- անհրաժեշտ դեղամիջոցների օգտագործման ապացույցները,
- յուրաքանչյուր կենդանու մասով անասնաբույժի եզրակացությունները,
- կլինիկապես առողջ կենդանիների ստերջացում/ամլացման, ինչպես նաև հետվիրահատական 1-2 օրյա բուժում ապահովելու ապացույցները,
- կատաղության հիվանդության դեմ պատվաստելու ապացույցները,
- ստերջացված կենդանու համարակալման ապացույցները,
- կլինիկայի և մեքենաների ախտահանում իրականացնելու ապացույցները,
- թափառող կենդանիների համայնքի տարածքից որսման, վիրահատման և բաց թողման գործընթացի ֆոտոփաստագրումները. որը պետք է կցվի յուրաքանչյուր կենդանու բուժզննման թերթիկին և ներկայացվի պատվիրատուին՝ էլեկտրոնային կրիչի կամ փաստաթղթային տեսքով,

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

- յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ համայնքապետարանին բռնված կենդանիների քանակի վերաբերյալ տեղեկատվություն ներկայացնելու ապացույցները,
- համայնքի անասնաբույժի պարտադիր ներկայությունն ապահովված լինելու ապացույցները,
- օգտագործված դեղամիջոցների ցանկը՝ համապատասխան սերտիֆիկատներով:

Հաշվի առնելով, որ «ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ» իրավապաշտպան ՀԿ-ն ներառված է ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից հրապարակված՝ Պայմանագրերի կատարման նկատմամբ հանրային հսկողություն իրականացնող հասարակական կազմակերպությունների ցուցակում, որպես իրավասու անձ կատարել եմ հարցումներ ու ստացել դրանց պատասխանները:

Պատասխանների ստացման փուլում համայնքապետարանի աշխատակիցների կողմից հայտնվել է, որ նրանք պահանջել են կատարողից, ու նա դեռ չի ներկայացրել փաստաթղթերը: Այս փաստն ապացուցում է այն, որ առնվազն պայմանագրի արդյունքն ընդունելու ու վճարելու փուլում այդ փաստաթղթերը պատասխանատու ստորաբաժանումը չի ունեցել:

Իսկ արդեն մի քանի գրություններից ու ՀՀ ֆինանսների նախարարությունում հանրային քննարկում նախաձեռնելուց ու խնդիրները ներկայացնելուց հետո, Չարենցավանի համայնքապետարանի կողմից ներկայացվել են փաստաթղթեր, որոնցից մեծ մասն անհայտ ծագման են ու դրանից մեծ մասով հաստատվում են հիմնավոր կասկածներն առ այն, որ ՉՀ-ԷԱԾԾՁԲ-2025/3-1 պետական գնման պայմանագրով Կատարողն ի սկզբանե չէր համապատասխանում տեխնիկական բնութագրով սահմանված չափորոշիչներին, ուստի վերջինիս հետ պայմանագիրը միակողմանիորեն ենթակա էր լուծման հենց կնքելուց հետո և չպետք է թույլ տրվեր, որպեսզի դրա շրջանակներում առհասարակ որևէ գործողություն կատարվեր:

Օրինակ, ներկայացվել է երկու ֆիզիկական անձանց միջև կնքված՝ տարածքի անհատույց օգտագործման պայմանագիր, որն առոչինչ է, քանի որ օրենքով սահմանված կարգով այն չի վավերացվել նոտարական կարգով ու դրանից բխող իրավունքները չեն ստացել պետական գրանցում:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Բացի այդ, ինձ տրամադրած փաստաթղթերով չի հիմնավորում նաև ծառայությունը պատշաճ և ամբողջ ծավալով մատուցված լինելը, քանի որ այն պայմանները, որոնցում Էդվարդ Նազարյանն իրականացրել է անասնաբուժական վիրահատական միջամտություններ, հակասանիտարահիգիենիկ ու վտանգավոր են ոչ միայն կենդանիների համար, այլ նաև տարատեսակ հիվանդությունների փոխանցման արդյունքում կարող են նաև մարդկանց համար լինել վտանգավոր /լուսանկարները կցվում են/, ուստի գտնում եմ, որ Չարենցավանի համայնքապետարանի տվյալ գնման ընթացակարգի պատասխանատու ստորաբաժանման հայտը նախագծած ներկայացուցիչը չէր կարող նման պայմաններում տրամադրել դրական եզրակացություն, որի հիման վրա էլ ծառայություններն ընդունվել են ու դրա դիմաց վճարվել է **3 398 000 (երեք միլիոն երեք հարյուր ինսունութ հազար դրամ) ՀՀ դրամ՝ պետությանն ըստ էության պատճառելով էական վնաս:**

ՍՄՍՀ-ԳՀԾՁԲ-25/5 պետական գնման պայմանագրով Կատարողի մատուցման ենթակա ծառայության գինը կազմում է 4 050 000 (չորս միլիոն հիսուն հազար) ՀՀ դրամ, որը Սիսիանի համայնքապետարանի կողմից վճարվել է կատարողին:

Սույն պայմանագրի տեխնիկական բնութագրով ևս, ինչպես մասնակցի համապատասխանելիության, այնպես էլ մատուցման ենթակա ծառայությունների համար առաջադրված են եղել համապատասխան պայմաններ ու չափորոշիչներ:

ՀՀ Կառավարության 04.05.2017 թվականի N 526-Ն որոշման համաձայն՝ մինչև ծառայությունների մատուցումն սկսելը, գնման ընթացակարգի պատասխանատու ստորաբաժանումը պետք է պահանջեր և ուսումնասիրեր այն փաստաթղթերը, որոնցով կարող էր հիմնավորվել տեխնիկական բնութագրերում ներկայացված չափորոշիչներին՝ մասնակցի համապատասխանելիության հարցը, իսկ արդեն ծառայությունը մատուցելուց հետո՝ դրա ընդունման փուլում պահանջեր և ուսումնասիրեր ստանձնած պարտավորությունների ամբողջ ծավալով և պատշաճ մատուցված լինելու փաստը հիմնավորող ապացույցները, ինչը չի արել:

Տվյալ դեպքում, պատասխանատու ստորաբաժանումն առաջնային փուլում պետք է ստանար և ուսումնասիրեր հետևյալ ապացույցները.

- ամբողջական աշխատանքային ծրագիրը,

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

- Կենդանիների բռնման միջոցների առկայությունը,
- Ժամանակավոր կացարանին/կլինիկային ներկայացվող պահանջների առկայությունը, որը պետք է լինի դրա համար նախատեսված հատուկ շինություն, որը ապահովված է առանձին մուտքով, ինչպես նաև ունի.
ընդունարան՝ կենդանիների զննման համար.
առանձնացված բժշկական կաբինետ,
առանձնացված վիրահատական բաժանմունք.
առանձնացված ախտորոշիչ լաբորատորիա.
վիրահատությունից հետո կենդանիների պահման, ինչպես նաև հիվանդ կամ հիվանդության մեջ կասկածվող կենդանիների համար տարածք, (կենդանիների պահման համար տարածքում վանդակների տեղաբաշխվածությունը այնպես է, որպեսզի բացառվի հիվանդությունների փոխանցումը).
Դիակների պահման համար սառնարանային ցիկ
կերի պահման համար պահեստ,
սանհանգույց:
- Ժամանակավոր կացարանը/ կլինիկան պետք է ապահովված լինի՝ բնական և արհեստական լուսավորությամբ, տաք և սառը ջրի ջրամատակարարմամբ և ջրահեռացմամբ, խմելու ջրի անխափան (պահուստային տարողությունների առկայություն)
ջրամատակարարմամբ, բնական և արհեստական օդափոխության համակարգով: Պատերը և հատակը հեշտ մաքրվող և լվացող են, դիմացկուն են ախտահանիչ միջոցների ներգործությանը, կահույքի, դռների և պատուհանների մակերեսները բավականաչափ ամուր են, հեշտ մաքրվող և դիմացկուն լվացող և ախտահանիչ միջոցների ներգործությանը: Ընդունարանը ապահովված է կենդանիների զննման համար անհրաժեշտ գույքով՝ զննման սեղան, աթոռ և այլն, տարածքում առկա է դեղերի, պատվաստանյութերի և/կամ անասնաբուժության մեջ օգտագործվող միջոցների պահման համար սառնարան, պահարան:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Ընդունման տարածքներն ապահովված են մանրէասպան լամպերով կամ այլ միջոցներով, վիրահատարանը ապահովված է կենդանիների վիրահատման համար անհրաժեշտ գույքով՝ վիրահատական սեղան, գործիքների համար սեղան, աթոռ, վացարան, մանրագերծիչ և այլն, լաբորատորիան ապահովված է արյան և/կամ մեզի և/կամ կղանքի փորձաքննության անցկացման համար անհրաժեշտ գույքով՝ սեղան, պահարան, աթոռ և այլն, ախտաբանական նյութերի պահման համար նախատեսված սառնարանով, ախտաբանական նյութերի փորձաքննության համար նախատեսված անհրաժեշտ սարքավորումներով, պահեստները, սառնարանային խցիկները սարքավորված են դարակաշարերով և (կամ) տակդիրներով, որոնցով բացառվում է պահպանվող ապրանքների՝ հատակի, պատերի, սարքավորումների հետ շփման հնարավորությունը.

- օպերատորի աշխատանքային պայմանագիրը, որը պետք է աշխատեր ժամը 9:00-ից մինչև 19:00-ն, զանգերի կենտրոնի հեռախոսահամարները,
- համապատասխան տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական անձնագրի պատճենը,
- Անասնաբույժի որակավորումը հավաստող ապացույցը:

Իսկ արդեն ծառայությունների կատարման և ընդունման փուլում պատասխանատու ստորաբաժանումը պետք է ստանար և ուսումնասիրեր հետևալ ապացույցները.

- կլինիկայում կենդանիների գրանցման, հաշվառման, կլինիկական հետազոտության իրականացման համապատասխան գրանցամատյաններից քաղվածքները,
- անհրաժեշտ դեղամիջոցների օգտագործման ապացույցները,
- յուրաքանչյուր կենդանու մասով անասնաբույժի եզրակացությունները,
- կլինիկապես առողջ կենդանիների ստերջացում/ամլացման, ինչպես նաև հետվիրահատական 1-2 օրյա բուժում ապահովելու ապացույցները,
- կատաղության հիվանդության դեմ պատվաստելու ապացույցները,

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

- ստերջացված կենդանու համարակալման ապացույցները,
- կլինիկայի և մեքենաների ախտահանում իրականացնելու ապացույցները,
- Թափառող կենդանիների քանակը՝ առկա թափառող կենդանիների 60%-ն ապահովված լինելու ապացույցները,
- յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ համայնքապետարանին բռնված կենդանիների քանակի վերաբերյալ տեղեկատվություն ներկայացնելու ապացույցները,
- համայնքի անասնաբույժի պարտադիր ներկայությունն ապահովված լինելու ապացույցները,
- համապատասխան տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական անձնագրի պատճենը,
- օգտագործված դեղամիջոցների ցանկը՝ համապատասխան սերտիֆիկատներով,
- անասնաբույժի որակավորումը հավաստող դիպլոմի և վերջինիս հետ աշխատանքային կամ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի պատճենը:

ՀՀ Կառավարության 04.05.2017 թվականի N 526-Ն որոշման համաձայն՝ մինչև ծառայությունների մատուցումն սկսելը, գնման ընթացակարգի պատասխանատու ստորաբաժանումը պետք է պահանջեր և ուսումնասիրեր այն փաստաթղթերը, որոնցով կարող էր հիմնավորվել տեխնիկական բնութագրերում ներկայացված չափորոշիչներին՝ մասնակցի համապատասխանելիության հարցը, իսկ արդեն ծառայությունը մատուցելուց հետո՝ դրա ընդունման փուլում պահանջեր և ուսումնասիրեր ստանձնած պարտավորությունների ամբողջ ծավալով և պատշաճ մատուցված լինելու փաստը հիմնավորող ապացույցները, ԻՆՉՆ ԱՆՀԱՅՏ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՅԸ ԵՎՍ ՉԻ ԱՐԵԼ:

Տվյալ դեպքում, հարկ է նշել, որ Սիսիանի համայնքապետարանի հետ բազմաթիվ հեռախոսազրույցներից հետո, վերջիններս պարտավորվել են պատասխանել իմ գրություններին ու տրամադրել ՍՄՍՀ-ԳՀԾՁԲ-25/5 գնման պայմանագրի ամբողջական ու պատշաճ կատարված լինելու ապացույցները, սակայն առ այսօր դրանք ինձ չեն տրամադրվել, ենթադրում եմ՝ դրանց իսպառ քացակայության պատճառով:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Վերոգրյալի հիման վրա դիմել ենք ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայությանը, խնդրելով ուսումնասիրություն իրականացնել **ՎԵՐՈՆԻԿԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱԶ**-ի հետ կնքված ինչպես Չարենցավանի, այնպես էլ Սիսիանի համայնքապետարանների հետ կնքված հետևյալ պայմանագրերի արդյունքն ընդունելու իրավաչափությունն ու օրինականությունը.

- 1. ՉՀ-ԷԱԾԾԲ-2025/3-1 - պատվիրատու՝ Չարենցավանի համայնքապետարան,**
- 2. ՍՄՍՀ-ԳՀԾԶԲ-25/5 - պատվիրատու՝ Սիսիանի համայնքապետարան,**
- 3. ՉՀ-ԷԱԾԾԲ-2026/3 - պատվիրատու՝ Չարենցավանի համայնքապետարան**

Հանրային հսկողության իրականացման ընթացքում իրականացվել է այց կլինիկայի հասցեով՝ **Նոր Գեղի, Բաղրամյան 41/2**: Այցի ընթացքում նշված հասցեում հայտնաբերվել է կիսաքանդ շինություն, որտեղ տվյալ պահին իրականացվում էին վերանորոգման աշխատանքներ: Այցի արդյունքների հիման վրա չի արձանագրվել այնպիսի պայմանների առկայություն, որոնք անհրաժեշտ են անասնաբուժական գործունեության իրականացման և կենդանիների վիրահատական միջամտությունների կատարման համար՝ նշված հասցեում:

Բացի այդ, իրականացված հանրային հսկողության արդյունքների հիման վրա ամբողջական փաստաթղթային փաթեթը 2026 թվականի փետրվարի 9-ին և մարտի 4-ին որպես առերևույթ հանցանքի մասին հաղորդում ներկայացվել է ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայություն, որի կողմից 2026 թ. մայիսի 20-ի թիվ Ե/704-26 իրականացված մշտադիտարկման արդյունքում արձանագրված առերևույթ խախտումների և չարաշահումների վերաբերյալ համապատասխան հաղորդում է ներկայացվել ՀՀ գլխավոր դատախազություն:

Ավելին, 20.01.2026 թվականին ներկայացվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 283-րդ, 441-րդ և 307-րդ հոդվածներով նախատեսված առերևույթ հանցանքների մասին հաղորդում: ՀՀ հակակոռուպցիոն կոմիտեի քննիչի կողմից 22.01.2026 թվականին կազմվել է քրեական վարույթ չնախաձեռնելու մասին արձանագրություն, որը փաստաթղթային առաքմամբ ստացվել է 25.02.2026 թվականին: Օրենքով սահմանված ժամկետում և կարգով 03.03.2026 թվականին ներկայացվել է վերադասության բողոք, որի քննության

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

արդյունքում ՀՀ գլխավոր դատախազության ՀՀ հակակոռուպցիոն կոմիտեում մինչդատական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողության վարչության պետի կողմից 10.03.2026 թվականին կայացվել է որոշում՝ բողոքը մերժելու մասին:

Վերադասության որոշումն ստանալուց հետո, բողոք է ներկայացվել ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան, որի քննության արդյունքում Դատարանը 15.05.2026 թվականի թիվ ՀԿԴ/0090/11/26 որոշմամբ բավարարել է ներկայացված բողոքը և պարտավորեցրել է վարույթի հանրային մասնակիցներին վերացնել բողոքաբերի իրավունքների խախտումը՝ նախաձեռնելով քրեական վարույթ:

ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից ներկայացվել է հատուկ վերանայման բողոք, որի քննության արդյունքում ՀՀ վերաքննիչ հակակոռուպցիոն դատարանը 22.06.2025 թվականի թիվ թիվ ՀԿԴ/0090/11/26 որոշմամբ ՀՀ գլխավոր դատախազության բողոքը մերժել է:

Ասվածը վկայում է այն մասին, որ իրավապահ մարմինների կողմից փորձ է կատարվում ամեն կերպ պայքարել նախաձեռնվող վարույթի դեմ, որպիսի հանգամանքը մեր գնահատմամբ կրում է սուբյեկտիվ բնույթ:

ՀԵՏԵՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Յուրաքանչյուր բացահայտված փաստի վերաբերյալ Կազմակերպության կողմից իրականացվել է առանձին իրավական գնահատում և պատրաստվել են թվով 5 բացասական եզրակացություններ: Այն դեպքերում, երբ բացահայտված հանգամանքները կարող էին վկայել Հայաստանի Հանրապետության պետական գնումների մասին օրենսդրության խախտումների մասին, Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարություն են ուղարկվել բացասական եզրակացություններ՝ օրենքով նախատեսված արձագանքման ընթացակարգերը նախաձեռնելու և համապատասխան մասնակիցների՝ անբարեխիղճ մատակարարների ցանկում ընդգրկելու հարցը քննարկելու նպատակով:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Միաժամանակ հանրային հսկողության նյութերը, որոնք պարունակում էին բացահայտված անհամապատասխանությունների, խախտումների և այլ խնդրահարույց հանգամանքների վերաբերյալ տեղեկություններ, ուղարկվել են Պետական վերահսկողական ծառայություն (ՊՎԾ):

Իրականացված ուսումնասիրության և ներկայացված նյութերի վերլուծության արդյունքում ՊՎԾ-Նն իր հավաքագրված փաստաթղթերն ու առկա տվյալներն ուղարկել է Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազություն:

Այսպիսով, իրականացված հանրային հսկողության արդյունքները չեն սահմանափակվել բացառապես հետազոտական գործունեությամբ, այլ դարձել են պետական արձագանքման մեխանիզմների նախաձեռման և բացահայտված փաստերի հետագա ուսումնասիրման հիմք՝ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինների կողմից:

Թվով 15 պետական գնման պայմանագրերի ուսումնասիրության ֆոնին՝ պաշտոնական գրագրության, այցելությունների, հեռախոսային բանակցությունների և աշխատանքային քննարկումների ընթացքում՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մարզպետարանների և պատասխանատու պաշտոնատար անձանց հետ, արվել են հետևություններ առ այն, որ պետական հատվածում առկա են գիտելիքների և հմտությունների բացեր՝ կապված պետական գնումների իրականացման հետ, ինչպես նաև արձանագրվում է պատասխանատու պաշտոնատար անձանց մասնագիտական պատրաստվածության և վերահսկողության անբավարար մակարդակ:

Նշված հետևությունները հիմնված են տեղական ինքնակառավարման մարմինների և մարզպետարանների պաշտոնական գրագրության վերլուծության, պետական գնումների փաստաթղթերի ուսումնասիրության, ինչպես նաև պատասխանատու պաշտոնատար անձանց հետ անմիջական փոխգործակցության արդյունքների վրա՝ աշխատանքային հանդիպումների, պաշտոնական հարցումների և քննարկումների շրջանակում:

Աշխատանքի շրջանակում կիրառվել են հետևյալ գործիքները՝

- պաշտոնական հարցումների ուղարկում տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և մարզպետարաններին;

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

- պետական գնումների փաթեթների փաստաթղթերի ուսումնասիրություն;
- պետական պայմանագրերի և ուղեկցող փաստաթղթերի վերլուծություն;
- հանդիպումների և խորհրդակցությունների անցկացում պատասխանատու պաշտոնատար անձանց հետ;
- պետական պայմանագրերի կատարման գործընթացի ուսումնասիրություն՝ տեխնիկական առաջադրանքներին և գնումների պահանջներին համապատասխանության գնահատման նպատակով:

Ստացված նյութերի և իրականացված վերլուծության հիման վրա արձանագրվել են պետական գնումների ոլորտում առկա խնդիրներ՝ կապված պատասխանատու մարմինների գործունեության հետ, մասնավորապես պետական պայմանագրերի կատարման վերահսկողության և ընդունման գործընթացների շրջանակում:

Իրականացված վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ առանձին դեպքերում առկա են մասնագիտական պատրաստվածության բացեր, վերահսկողական մեխանիզմների անբավարար կիրառում, ինչպես նաև պայմանագրերի կատարման ընդունման փուլում գնահատման թերություններ:

Ստացված հետևությունների արդյունքում կարելի է եզրակացնել, որ պետական գնումների ոլորտում արձանագրվող խնդիրների պատճառների շարքում է նաև պատասխանատու պաշտոնատար անձանց գիտելիքների, հմտությունների և վերահսկողական գործառնությունների իրականացման անբավարար մակարդակը:

Մինչև պետական պայմանագրերի կատարման վերահսկողությունը չուղեկցվի բավարար մասնագիտական պատրաստվածությամբ, պատասխանատվությամբ և արդյունավետ վերահսկողական մեխանիզմներով, կմնան պետական միջոցների ոչ արդյունավետ օգտագործման ռիսկեր, իսկ համակարգում առկա բացերը կշարունակեն ազդել գործընթացների որակի վրա:

Պետական գնումների վերահսկողության և պայմանագրերի կատարման գործընթացների կատարելագործումը, պատասխանատու աշխատակիցների մասնագիտական կարողությունների զարգացումը և վերահսկողական մեխանիզմների ուժեղացումը հանդիսանում են պետական բյուջեի միջոցների արդյունավետ օգտագործման անհրաժեշտ պայմաններ:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

**2.1 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՕՐԵՆՔՈՎ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ՝ ԼԻԱԶՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ
ՀԱՐԹԱԿՆԵՐՈՒՄ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԻ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԸ ՏԵՂԱԴՐՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԵՎ/ԿԱՄ ՉԼԻՆԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ**

Ստորև ներկայացվում է **2023-2025թթ** կատարողականի տոկոսների հիման վրա ընդհանրական վերլուծություն՝ գնահատելով, թե պետական պատվիրատուներն ինչ չափով են հրապարակել գնումների պայմանագրերի հավելվածները (լրացված հավելվածների տեսակարար կշիռը ընդհանուր պայմանագրերի նկատմամբ):

Բարձր կատարողական ունեցող մարմիններ

Պետական եկամուտների կոմիտե (կնքված պայմանագրեր՝ 1118, միջին՝ շուրջ 45.6% կատարողական)

ՊԵԿ-ը պետական մարմինների խմբում արժանագրել է ամենաբարձր կատարողականներից մեկը: Տարիների ընթացքում պահպանվել է համեմատաբար բարձր մակարդակ, ինչը վկայում է պայմանագրերի հրապարակման գործընթացների ավելի համակարգված կազմակերպման մասին: Այնուամենայնիվ, պայմանագրերի ավելի քան կեսի հավելվածները դեռևս չեն հրապարակվել:

Պաշտպանության նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 2340, միջին՝ շուրջ 43.4% կատարողական)

Նախարարությունը ցուցաբերել է բարձր կատարողական՝ հատկապես 2024-2025 թվականներին: Հաշվի առնելով պաշտպանության ոլորտի առանձնահատկությունները՝ այս ցուցանիշը կարելի է գնահատել դրական, թեև առկա է հրապարակայնության հետագա բարելավման անհրաժեշտություն:

Պետական վերահսկողական ծառայություն (կնքված պայմանագրեր՝ 245, միջին՝ շուրջ 40.2% կատարողական)

Ծառայությունը գտնվում է առաջատարների շարքում: Կատարողականի մակարդակը վկայում է, որ գնումների փաստաթղթավորման հրապարակման նկատմամբ ձևավորվել է համեմատաբար կայուն մոտեցում:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Միջին կատարողական ունեցող մարմիններ

Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 3337, միջին՝ շուրջ 31.9% կատարողական)

Երեք տարիների ընթացքում արձանագրվել է շարունակական աճ՝ 25.9%-ից հասնելով 39.2%-ի: Սա վկայում է հրապարակայնության մակարդակի բարելավման և վերահսկողության ուժեղացման մասին: Սակայն պայմանագրերի մեծ մասի հավելվածները դեռևս բացակայում են:

Դատական դեպարտամենտ (կնքված պայմանագրեր՝ 1050, միջին՝ շուրջ 26.3% կատարողական)

Ցուցանիշը գտնվում է միջին տիրույթում: Դրական է, որ որոշակի ծավալով ապահովվում է հավելվածների հրապարակումը, սակայն լիարժեք թափանցիկության համար անհրաժեշտ է զգալի առաջընթաց:

Շրջակա միջավայրի նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 477, միջին՝ շուրջ 25.9% կատարողական)

2024 թվականին գրանցվել է լավագույն արդյունքը, սակայն 2025 թվականին նկատվում է հետընթաց: Սա կարող է վկայել գործընթացների ոչ կայուն կազմակերպման մասին:

Ներքին գործերի նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 2828, միջին՝ շուրջ 18.4% կատարողական)

Թեև նախարարությունը հրապարակում է հավելվածների որոշ մասը, ընդհանուր կատարողականը մնում է համեմատաբար ցածր: Անհրաժեշտ է ուժեղացնել պայմանագրերի ամբողջական հրապարակման վերահսկողությունը:

Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ (կնքված պայմանագրեր՝ 511, միջին՝ շուրջ 17.1% կատարողական)

Կատարողականը միջինից ցածր է: Հավելվածների զգալի մասը չի հրապարակվում, ինչը սահմանափակում է գնումների գործընթացի թափանցիկությունը:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Ֆինանսների նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 437, միջին՝ շուրջ 16.9% կատարողական)

Չնայած նախարարությունը հանդիսանում է պետական ֆինանսական քաղաքականության հիմնական պատասխանատուն, հավելվածների հրապարակման ցուցանիշը համեմատաբար ցածր է:

Ցածր կատարողական ունեցող մարմիններ

Երևանի քաղաքապետարան (կնքված պայմանագրեր՝ 5872, միջին՝ շուրջ 13.2% կատարողական)

Չնայած գնումների մեծ ծավալներին, հրապարակված հավելվածների բաժինը սահմանափակ է: Սա կարող է նվազեցնել հանրային վերահսկողության արդյունավետությունը:

Վարչապետի աշխատակազմ (կնքված պայմանագրեր՝ 1821, միջին՝ շուրջ 11.8% կատարողական)

Հավելվածների հրապարակման մակարդակը ցածր է: Կան բարելավման հնարավորություններ՝ հատկապես բաց կառավարման սկզբունքների տեսանկյունից:

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 1821, միջին՝ շուրջ 10.7% կատարողական)

Գնումների զգալի քանակի պայմաններում հավելվածների հրապարակման մակարդակը մնում է ցածր, ինչը բացասաբար է անդրադառնում ոլորտի թափանցիկության վրա:

Արտաքին գործերի նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 1333 , միջին՝ շուրջ 5.3% կատարողական)

Հրապարակված հավելվածների մասնաբաժինը շատ փոքր է: Չնայած կարող են առկա լինել որոշ սահմանափակումներ, ցուցանիշը մնում է ցածր:

Էկոնոմիկայի նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 1611, միջին՝ շուրջ 1.0% կատարողական)

Գործնականում հավելվածների հրապարակում գրեթե չի իրականացվում: Սա զգալիորեն սահմանափակում է գնումների գործընթացի բացությունը:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Առողջապահության նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 2520, միջին՝ շուրջ 0.8% կատարողական)

Չնայած պայմանագրերի մեծ թվին, հավելվածների հրապարակման մակարդակը չափազանց ցածր է: Սա ուսումնասիրության և բարելավման կարիք ունեցող ոլորտ է:

Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն (կնքված պայմանագրեր՝ 2239, միջին՝ շուրջ 0.5% կատարողական)

Երեք տարիների ընթացքում արձանագրվել են գրեթե զրոյական ցուցանիշներ, ինչը վկայում է օրենքի պահանջների թերի կատարման մասին:

Արտաքին գործերի նախարարության պետական արարողակարգի ծառայություն (կնքված պայմանագրեր՝ 45, միջին՝ շուրջ 0.6% կատարողական)

Հավելվածների հրապարակումը կրում է բացառիկ բնույթ և համակարգային մակարդակի չի հասնում:

Զրոյական կատարողական ունեցող մարմիններ

Հետևյալ մարմինները երեք տարիների ընթացքում փաստացի չեն հրապարակել պայմանագրերի հավելվածներ.

- Արդարադատության նախարարություն
- Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
- Նախագահի աշխատակազմ
- Արտաքին հետախուզության ծառայություն

Այս մարմինների դեպքում կարելի է արձանագրել օրենքով նախատեսված պահանջի փաստացի չկատարում կամ դրա խիստ սահմանափակ իրականացում:

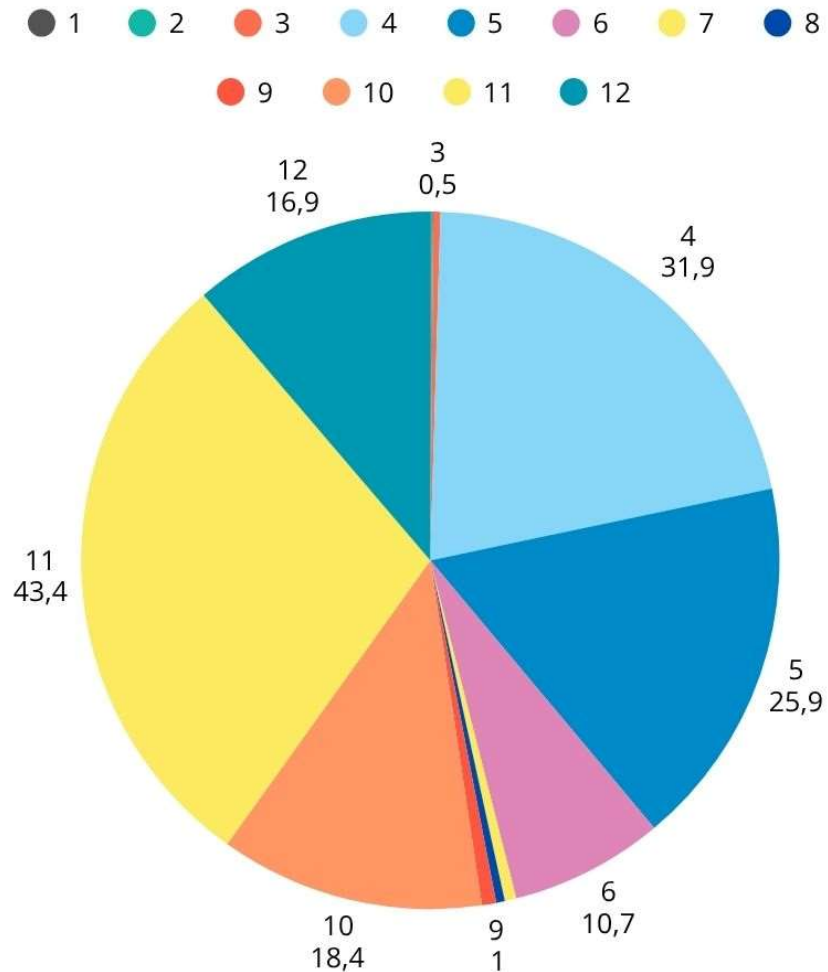
**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ պետական պատվիրատուների մեծ մասի մոտ պայմանագրերի հավելվածների հրապարակման մակարդակը մնում է ցածր: Միայն մի քանի մարմիններ են մոտենում 40-45% կատարողականի շեմին, մինչդեռ բազմաթիվ գերատեսչություններ ունեն 10%-ից ցածր կամ նույնիսկ զրոյական ցուցանիշներ: Սա վկայում է, որ պետական գնումների թափանցիկության ապահովման ուղղությամբ առկա են համակարգային խնդիրներ, և անհրաժեշտ է ուժեղացնել ինչպես ներքին վերահսկողությունը, այնպես էլ հրապարակման պարտավորությունների կատարման մշտադիտարկումը:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

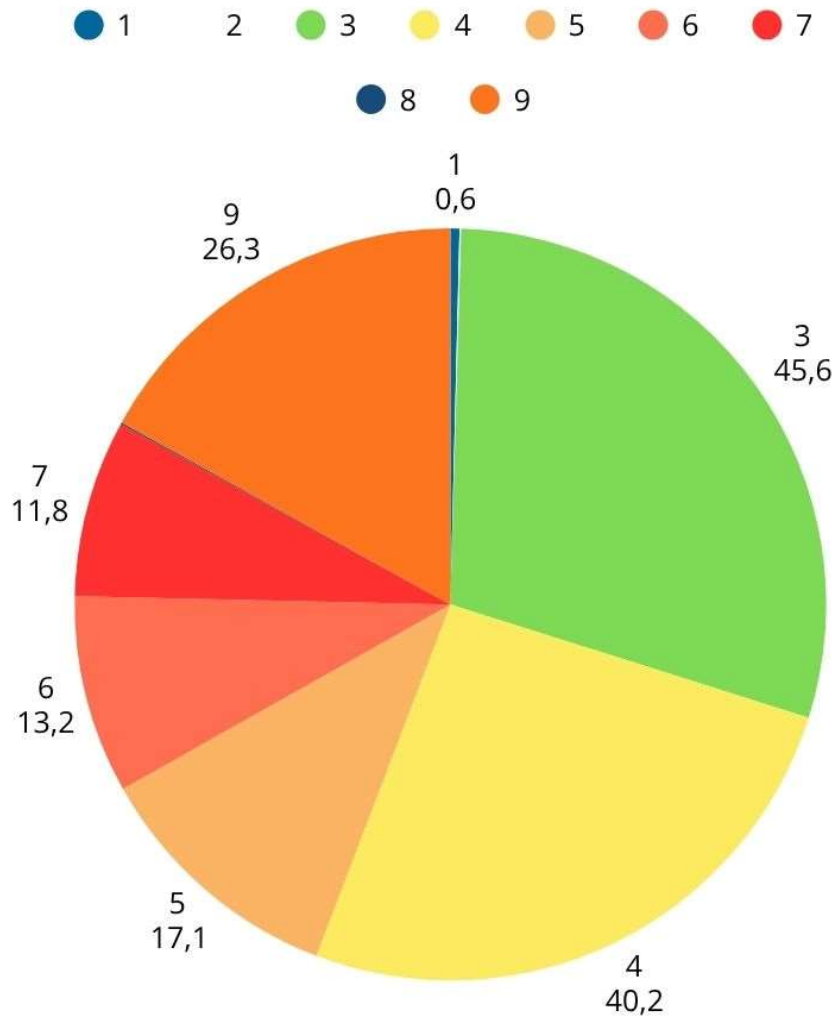
2023-2025թթ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՕՐԵՆՔՈՎ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ՝ ԼԻԱԶՈՐ ՄԱՐՄՆԻ
ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐԹԱԿՆԵՐՈՒՄ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԻ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԸ ՏԵՂԱԴՐՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԵՎ/ԿԱՄ ՉԼԻՆԵԼՈՒ
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆՆ ԸՍՏ ՏՈԿՈՍՆԵՐԻ

1. Արդարադատության նախարարություն - 0.1 %
2. Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն - 0.1 %
3. Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն - 0,5 %
4. Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն - 31,9 %
5. Շրջակա միջավայրի նախարարություն - 25,9 %
6. Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն - 10.7 %
7. Առողջապահության նախարարություն - 0.8 %
8. Արտաքին գործերի նախարարություն - 5,3 %
9. Էկոնոմիկայի նախարարություն - 1,0 %
10. Ներքին գործերի նախարարություն - 18,4 %
11. Պաշտպանության նախարարություն - 43,4 %
12. Ֆինանսների նախարարություն - 16,9 %

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

2023-2025թթ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՕՐԵՆՔՈՎ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ՝ ԼԻԱԶՈՐ ՄԱՐՄՆԻ
ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐԹԱԿՆԵՐՈՒՄ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԻ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԸ ՏԵՂԱԴՐՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԵՎ/ԿԱՄ ՉԼԻՆԵԼՈՒ
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ԸՍՏ ՏՈԿՈՍՆԵՐԻ

1. Արտաքին գործերի նախարարության պետական արարողակարգի ծառայություն - 0.6%
2. Արտաքին հետախուզության ծառայություն - 0 %
3. Պետական եկամուտների կոմիտե - 45.6 %
4. Պետական վերահսկողական ծառայություն - 40.2%
5. Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ - 17.1%
6. Երևանի քաղաքապետարան - 13.2%
7. Վարչապետի աշխատակազմ - 11.8%
8. Նախագահի աշխատակազմ - 0 %
9. Դատական դեպարտամենտ - 26. 3%

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

ՍՏՈՐԵՎ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՒՄ Է ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿՈՎ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՀԻՄՆՎԱԾ
ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԱԾ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԻ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ
(ԼՐԱՑՎԱԾ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՏՈԿՈՍԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ) ՎՐԱ

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 63%

Արմավիրի մարզն ուսումնասիրության շրջանակում ցուցաբերում է ամենաբարձր ընդհանուր կատարողականներից մեկը: Մարզի բարձր արդյունքը հիմնականում պայմանավորված է Մեծամոր և Վաղարշապատ համայնքների գրեթե ամբողջական կատարողականով (մոտ 95%):

Համայնքների գնահատական

- Մեծամոր – շատ բարձր կատարողական **94.8%**,
- Վաղարշապատ – շատ բարձր կատարողական **94.6%**,
- Արմավիր – զրոյական կամ գրեթե զրոյական կատարողական **0%**

Եզրակացություն. մարզում առկա են թափանցիկության լավ օրինակներ, սակայն համայնքների միջև տարբերությունները զգալի են:

ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 50%

Շիրակի մարզը երկրորդ լավագույն արդյունքն է գրանցել: Արթիկ և Ախուրյան համայնքները ապահովել են բարձր մակարդակի հրապարակայնություն, մինչդեռ Գյումրիի ցուցանիշը զգալիորեն ցածր է:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Համայնքների գնահատական

- Արթիկ – բարձր կատարողական (78%)
- Ախուրյան – բարձր կատարողական (67%)
- Գյումրի – ցածր կատարողական (5%)

Եզրակացություն. մարզի ընդհանուր բարձր ցուցանիշը պայմանավորված է երկու համայնքների լավ աշխատանքով, մինչդեռ մարզկենտրոնի ցածր ցուցանիշը բացասաբար է ազդում ընդհանուր պատկերի վրա:

ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 40%

Վայոց ձորի մարզում առկա է միջինից բարձր կատարողական: Եղեգնաձորը առանձնանում է լավագույն արդյունքով, իսկ Ջերմուկն ու Վայքը պահպանել են միջին մակարդակ:

Համայնքների գնահատական

- Եղեգնաձոր – բարձր կատարողական (69%)
- Ջերմուկ – միջին կատարողական (33%)
- Վայք – ցածրից միջին կատարողական (19%)

Եզրակացություն. մարզում ձևավորվել են հրապարակման որոշակի կայուն մեխանիզմներ, սակայն դեռևս առկա են բարելավման հնարավորություններ:

Արարատի մարզ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 36%

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Արարատի մարզում արձանագրվել են բավականին տարբեր արդյունքներ: Արարատ համայնքը գրեթե ամբողջությամբ հրապարակել է հավելվածները, մինչդեռ Մասիս համայնքում փաստացի հրապարակումներ չեն իրականացվել:

Համայնքների գնահատական

- Արարատ – շատ բարձր կատարողական (98%)
- Վեդի – միջին կատարողական (40%)
- Արտաշատ – ցածր կատարողական (5%)
- Մասիս – զրոյական կատարողական

Եզրակացություն. մարզի ընդհանուր պատկերը անհավասար է և պայմանավորված է մեկ համայնքի բացառիկ բարձր ցուցանիշով:

ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 27%

Մարզում նկատվում է միջինից ցածր կատարողական: Աշտարակ համայնքը զգալիորեն գերազանցում է մյուս համայնքներին:

Համայնքների գնահատական

- Աշտարակ – բարձր կատարողական (68%)
- Թալին – ցածր կատարողական (14%)
- Արևուտ – զրոյական կատարողական

Եզրակացություն. մարզում առկա է մեկ դրական օրինակ, սակայն ընդհանուր առմամբ հավելվածների հրապարակումը բավարար մակարդակի վրա չէ:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 26%

Սյունիքում համայնքների միջև տարբերությունները բավական մեծ են: Քաջարանն ու Սիսիանը ցուցաբերել են բարձր արդյունքներ, մինչդեռ մի շարք համայնքներում հավելվածների հրապարակումը գրեթե բացակայում է:

Համայնքների գնահատական

- Քաջարան – բարձր կատարողական (79%)
- Սիսիան – բարձր կատարողական (60%)
- Տաթև – ցածր կատարողական (13%)
- Մեղրի – շատ ցածր կատարողական (4%)
- Կապան – զրոյական կատարողական
- Տեղ – զրոյական կատարողական

Եզրակացություն. մարզում առկա են ինչպես առաջատար, այնպես էլ հետ մնացող համայնքներ, ինչը վկայում է միասնական մոտեցման բացակայության մասին:

ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 20%

Տավուշում միայն Դիլիջանն ու Նոյեմբերյանն են ապահովել որոշակի դրական արդյունք, մինչդեռ մյուս համայնքներում հրապարակումներ չեն արձանագրվել:

Համայնքների գնահատական

- Նոյեմբերյան – միջին կատարողական (42%)

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

- Դիլիջան – միջին կատարողական (40%)
- Իջևան – զրոյական կատարողական
- Բերդ – զրոյական կատարողական

Եզրակացություն. մարզի ընդհանուր ցուցանիշը մնում է ցածր՝ պայմանավորված համայնքների կեսի զրոյական կատարողականով:

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 15%

Գեղարքունիքում միայն Սևան համայնքն է ցուցաբերել համեմատաբար բավարար արդյունք, իսկ մյուս համայնքներում հրապարակումները շատ սահմանափակ են եղել:

Համայնքների գնահատական

- Սևան – միջինից բարձր կատարողական (43%)
- Մարտունի – ցածր կատարողական (12%)
- Ճամբարակ – շատ ցածր կատարողական (4%)
- Գավառ – շատ ցածր կատարողական (1%)

Եզրակացություն. մարզում հավելվածների հրապարակման պրակտիկան դեռևս բավարար չափով ներդրված չէ:

ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 13%

Լոռու մարզում միայն Սպիտակ համայնքն է ապահովել բարձր արդյունք: Մյուս համայնքների մեծ մասում հրապարակումներ չեն իրականացվել կամ եղել են նվազագույն մակարդակում:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Համայնքների գնահատական

- Սպիտակ – բարձր կատարողական (57%)
- Տաշիր – շատ ցածր կատարողական (5%)
- Ալավերդի – զրոյական կատարողական
- Թումանյան – զրոյական կատարողական
- Ստեփանավան – զրոյական կատարողական

Եզրակացություն. մարզի ընդհանուր ցածր արդյունքը պայմանավորված է համայնքների մեծ մասի ոչ բավարար կատարողականով:

ԿՈՏԱՅՔԻ ՄԱՐԶ

Միջին կատարողական՝ շուրջ 1%

Կոտայքի մարզը գրանցել է ամենացածր արդյունքներից մեկը: Գրեթե բոլոր համայնքներում հավելվածների հրապարակումը բացակայում է:

Համայնքների գնահատական

- Ծաղկաձոր – շատ ցածր կատարողական (7%)
- Աբովյան – զրոյական կատարողական
- Հրազդան – զրոյական կատարողական
- Նաիրի – զրոյական կատարողական
- Նոր Հաճն – զրոյական կատարողական
- Չարենցավան – զրոյական կատարողական
- Ակունք – զրոյական կատարողական

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

- Զրվեժ – գրոյական կատարողական

Եզրակացություն. մարզում կարելի է արձանագրել օրենքով նախատեսված հրապարակման պահանջների համակարգային թերակատարում:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարողականի մակարդակով մարզերը կարելի է խմբավորել հետևյալ կերպ.

Առաջատար մարզեր

1. Արմավիրի մարզ – ~63%
2. Շիրակի մարզ – ~50%
3. Վայոց ձորի մարզ – ~40%

Միջին կատարողական

4. Արարատի մարզ – ~36%
5. Արագածոտնի մարզ – ~27%
6. Սյունիքի մարզ – ~26%

Ցածր կատարողական

7. Տավուշի մարզ – ~20%
8. Գեղարքունիքի մարզ – ~15%
9. Լոռու մարզ – ~13%

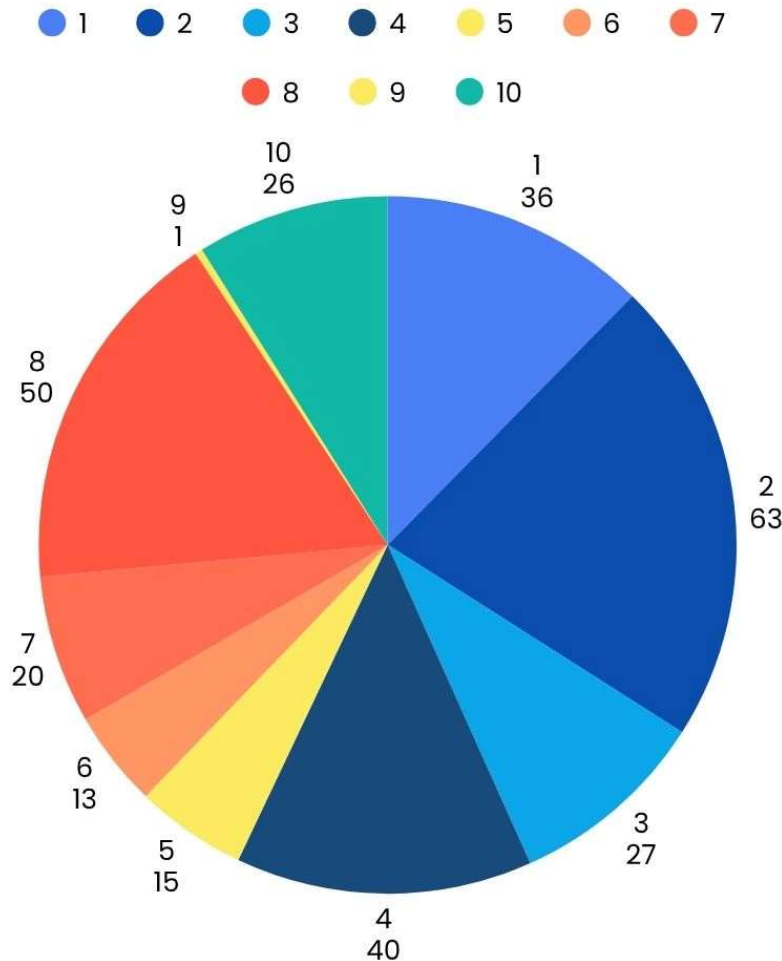
Ամենացածր կատարողական

10. Կոտայքի մարզ – ~1%

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Ընդհանուր առմամբ մարզային մակարդակում ևս նկատվում է, որ պայմանագրերի հավելվածների հրապարակման պարտավորությունը մեծ մասամբ կատարվում է մասնակի, իսկ մի շարք համայնքներում՝ ընդհանրապես չի կատարվում, ինչը սահմանափակում է գնումների գործընթացների թափանցիկությունն ու հանրային վերահսկողության հնարավորությունները:

2023-2025թթ ՀՀ մարզային ՏԻՄ կատարողականի տոկոսների հիման վրա ընդհանրական վերլուծություն

1. Արարատի մարզ - 36%
2. Արմավիրի մարզ - 63 %
3. Արագածոտնի մարզ - 27 %
4. Վայոց Ձորի մարզ - 40%
5. Գեղարքունիքի մարզ - 15%
6. Լոռու մարզ - 13%
7. Տավուշի մարզ - 20%
8. Շիրակի մարզ - 50 %
9. Կոտայքի մարզ - 1%
10. Սյունիքի մարզ - 26%

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

3.1 ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրության շրջանակում իրականացվել է պետական գնումների ոլորտային/մասնագիտական և պետական բյուջեի ծախսերի հասանելիության, ընկալելիության և արդիականության մակարդակի վերլուծություն քաղաքացիների և կազմակերպությունների համար, ինչպես նաև գնահատվել է նրանց ներգրավվածության աստիճանը տվյալ գործընթացներում:

Ուսումնասիրությունը հիմնված է եղել քաղաքացիների շրջանում իրականացված հանրային հարցումների վրա, ներառյալ առցանց հարցումը, ինչպես նաև պետական գնումների գործընթացներին պոտենցիալ հետաքրքրված կամ արդեն մասնակցող կազմակերպությունների և տնտեսական սուբյեկտների ներկայացուցիչների ներգրավմամբ: Ուսումնասիրության նպատակն էր բացահայտել նրանց փորձը, մասնակցության խոչընդոտները և գործող ընթացակարգերի նկատմամբ վստահության մակարդակը:

Ուսումնասիրության հիմնական նպատակն էր գնահատել պետական գնումների ոլորտում հասարակական ընկալումները, բյուջետային միջոցների բաշխման նկատմամբ վստահության մակարդակը, ինչպես նաև քաղաքացիների և տնտեսավարող սուբյեկտների տեղեկացվածությունն ու հետաքրքրվածությունը տվյալ ոլորտի նկատմամբ:

Հարցումների արդյունքները ցույց են տվել պետության և հասարակության միջև զգալի տեղեկատվական և վստահության բացի առկայություն՝ բյուջետային միջոցների կառավարման և պետական գնումների գործընթացների նկատմամբ:

Քաղաքացիների մեծ մասը նշել է, որ բավարար տեղեկացվածություն չունի պետական բյուջեի ձևավորման և բաշխման մեխանիզմների, ինչպես նաև պետական գնումների իրականացման կարգի վերաբերյալ:

Միևնույն ժամանակ արձանագրվել է, որ թե՛ քաղաքացիների, թե՛ պոտենցիալ մասնակից կազմակերպությունների շրջանում առկա է ցածր ներգրավվածություն և հետաքրքրվածություն ոլորտի խորքային ուսումնասիրման նկատմամբ: Մասնավորապես՝ մի կողմից առկա է որոշակի հետաքրքրվածություն պետական գնումների գործընթացներին մասնակցելու հարցում, սակայն մյուս կողմից գերակշռում են ընթացակարգերի բարդության ընկալումը, գիտելիքների և փորձի պակասը, ինչպես նաև մասնակցության մեխանիզմների չիմացությունը, ինչը նվազեցնում է ակտիվ մասնակցության մակարդակը:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Լրացուցիչ արձանագրվել է նաև հասարակական սեմինարների և ուսուցողական միջոցառումների նկատմամբ ցածր մասնակցային ակտիվություն, ինչը վկայում է ոլորտի նկատմամբ սահմանափակ հանրային հետաքրքրվածության մասին:

Քաղաքացիների շրջանում միաժամանակ գերակշռում է պետական գնումների և բյուջետային միջոցների բաշխման գործընթացների նկատմամբ բարձր անվստահության մակարդակը: Հարցումների մասնակիցները նշել են տեղեկատվության պակասը հաղթողների ընտրության, միջոցների արդյունավետ օգտագործման և պայմանագրերի կատարման վերահսկողության վերաբերյալ:

Այսպիսով, իրականացված հասարակական հարցումները ցույց են տալիս թե՛ վստահության դեֆիցիտ, թե՛ տեղեկացվածության պակաս, ինչպես նաև ցածր ներգրավվածություն պետական գնումների և բյուջետային գործընթացների նկատմամբ:

3.1.1. ԱՌՑԱՆՑ ՀԱՐՑՄԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ – 35 ՀՈԳՈՒ ԿՏՐՎԱԾՔՈՎ

1. Մասնակցություն պետական գնումների գործընթացներին

35 հարցվածներից՝

- 9 անձ (25.71%) նշել են, որ մասնակցել են կամ մասնակցում են պետական գնումների գործընթացներին,
- 26 անձ (74.29%) նշել են, որ չեն մասնակցել կամ չեն մասնակցում:

Վերլուծություն. Տվյալները ցույց են տալիս, որ հարցվածների մոտ երեք քառորդը՝ 74.29%-ը, պետական գնումների գործընթացներին անմիջական մասնակցության փորձ չունի: Միայն 25.71%-ն ունի նման փորձ, ինչը կարող է վկայել պետական գնումների մասնակցության մեխանիզմների վերաբերյալ իրազեկվածության, հասանելիության կամ վստահության խնդիրների մասին:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

2. ի նման փորձ, ինչը կարող է վկայել պետական գնվյալ հարցը նախատեսել է բազմակի պատասխան, ուստի առանձին պատճառների տոկոսները կարող են հաշվարկվել պատասխանների քանակի նկատմամբ:

Առավել հաճախ նշված պատճառներն են՝

- «Չգիտեմ ինչպես կարող եմ մասնակցել» — 16 պատասխան (45.71%)
- «Մասնակցել եմ, այլևս չեմ ցանկանում» — 3 պատասխան (8.57%)
- «Չեմ վստահում պետական մարմիններին» — 3 պատասխան (8.57%)
- «Մասնակցել եմ, հիասթափվել եմ» — 2 պատասխան (5.71%)

Այս արդյունքները ցույց են տալիս, որ պետական գնումներին չմասնակցելու հիմնական խոչընդոտը գործընթացի վերաբերյալ գիտելիքի և տեղեկատվության պակասն է: Հատկանշական է նաև պետական մարմինների նկատմամբ վստահության խնդիրը. մի շարք մասնակիցներ նշել են, որ նախկին մասնակցությունից հետո հիասթափվել են կամ չեն ցանկանում կրկին մասնակցել:

3. շարք մասնակիցներ նշել են, որ նախկին մասնակցություն 35 մասնակիցներից՝

- 8 անձ (22.86%) նշել են, որ անհատներ կամ այլ անձինք փորձել են կամ փորձում են ազդեցություն ունենալ,
- 27 անձ (77.14%) նման ազդեցության դեպք չեն արձանագրել:

Վերլուծություն. Չնայած մասնակիցների մեծամասնությունը՝ 77.14%-ը, ազդեցության դեպք չի նշել, այն փաստը, որ 22.86%-ը նման փորձի մասին հայտնել է, վկայում է պետական գնումների գործընթացում արտաքին ազդեցության ընկալվող ռիսկերի առկայության մասին:

4. ն փորձի մասին հայտնել է, վկայում է պետական գնումների գործընթացում արտաքին ազդեցության 35 մասնակիցներից՝

- 9 անձ (25.71%) մասնակցել են,
- 26 անձ (74.29%) չեն մասնակցել:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Այս ցուցանիշը գրեթե նույնական է պետական գնումների գործընթացներին մասնակցության ցուցանիշին և ցույց է տալիս, որ հարցվածների մեծամասնությունը դեռևս չի ներգրավվել պետական գնումների վերաբերյալ կազմակերպվող մասնագիտական քննարկումներում կամ դասընթացներում:

5. ցուցանիշը գրեթե նույնական է պետական գնումների գործընթացներին մասնաճյուղի հարցի պատասխանների որակական վերլուծությունից առանձնանում են հետևյալ հիմնական ուղղությունները.

- թափանցիկության բարձրացում,
- հաղորդակցության և հետադարձ կապի բարելավում,
- մրցակիցների նկատմամբ հավասար վերաբերմունքի ապահովում,
- գործընթացի պարզեցում և հասանելիության բարձրացում,
- տեղեկատվության հասանելիության բարելավում,
- գնի հետ մեկտեղ որակի գնահատման անհրաժեշտություն,
- ՓՄՁ-ների և սոցիալական ձեռնարկությունների մասնակցության հնարավորությունների ընդլայնում,
- հանրային վերահսկողության ուժեղացում:

Այսպիսով, բաց պատասխանները ցույց են տալիս, որ մասնակիցների կողմից առավել հաճախ բարձրացվող խնդիրները կապված են թափանցիկության, հավասար մրցակցության, տեղեկատվության հասանելիության և արդյունավետ հաղորդակցության հետ:

6. Տեղեկատվական քննարկումներին, հավասար մրցակցության, տեղեկատվության³⁵ մասնակիցների պատասխանները բաշխվել են հետևյալ կերպ.

- 13 անձ (37.14%) — չեն ցանկանում մասնակցել,
- 10 անձ (28.57%) — ցանկանում են մասնակցել առցանց,
- 8 անձ (22.86%) — ցանկանում են մասնակցել առկա ձևաչափով,
- 4 անձ (11.43%) — պատրաստ են մասնակցել և՛ առկա, և՛ առցանց ձևաչափով:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Ընդհանուր առմամբ, 22 մասնակից կամ 62.86%-ը պատրաստակամություն է հայտնել մասնակցելու քննարկումներին առնվազն մեկ ձևաչափով: Սա կարևոր ցուցանիշ է, քանի որ ցույց է տալիս, որ հարցվածների մեծամասնությունը պատրաստ է ներգրավվել պետական գնումների ոլորտի խնդիրների քննարկման և լուծումների մշակման գործընթացում:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Հարցման արդյունքները ցույց են տալիս, որ պետական գնումների գործընթացներում մասնակցության հիմնական խոչընդոտներից մեկը իրազեկվածության պակասն է, քանի որ հարցվածների զգալի մասը չի պատկերացնում, թե ինչպես կարող է մասնակցել գործընթացին: Միաժամանակ, առկա է նաև վստահության և հիասթափության խնդիր, որն արտահայտվում է նախկին մասնակցության բացասական փորձի և պետական մարմինների նկատմամբ անվստահության միջոցով:

Հարցման կարևոր դրական արդյունքն այն է, որ չնայած մասնակիցների մեծ մասը պետական գնումների գործընթացներին անմիջականորեն չի մասնակցել, 62.86%-ը պատրաստ է ներգրավվել ոլորտի խնդիրների վերաբերյալ քննարկումներում: Սա հնարավորություն է ստեղծում հետագա աշխատանքներում կիրառել իրազեկման, կարողությունների զարգացման և մասնակցային քննարկումների մեխանիզմներ՝ պետական գնումների գործընթացի թափանցիկությունն ու հանրային վստահությունը բարձրացնելու նպատակով:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

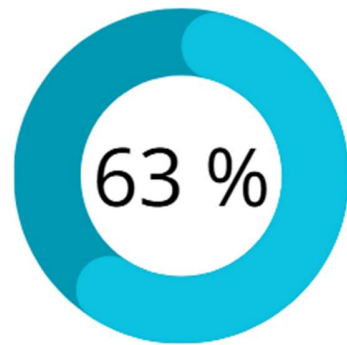
ԱՌԿԱ ՀԱՐՑՄԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ – 209 ՀՈԳՈՒ ԿՏՐՎԱԾՔՈՎ

1. ՀարցվողներիԾՔՈՎ ԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ –մ հետաՀարցմանը մասնակցած 209 անձանցից 135-ը կանայք են՝ 64.42%, իսկ 74-ը՝ տղամարդիկ՝ 35.58%:

Այսպիսով, հարցման ընտրանքում կանանց ներկայացվածությունը տղամարդկանց համեմատությամբ զգալիորեն բարձր է: Կանանց մասնաբաժինը մոտ երկու երրորդն է ամբողջ ընտրանքի, ինչը ցույց է տալիս, որ հարցման արդյունքների ձևավորման գործում կանանց տեսակետը համեմատաբար ավելի մեծ կշիռ ունի:

Առկա հարցման սեռային տոկոսային վերլուծություն

35.58 % - տղամարդ

64.42 % - կին

209 քաղաքացիների շրջանում կատարված
առկա հարցման արդյունքները.

- 35.58 % - տղամարդ
- 64.42 % - կին

Հետևություն.

Կանանց տեսակետները ներկայացված են
տղամարդկանց համեմատությամբ գրեթե
երկու անգամ ավելի մեծ մասնաբաժնով

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

2. պիսով, հարցման ընտրանքում 20–35 տարեկան հարցվողները՝ 101 հոգի, կազմում են 48.56%:

35–50 տարեկանները՝ 60 հոգի, կազմում են 28.85%:

50–65 տարեկանները՝ 29 հոգի, կազմում են 13.94%:

65 և բարձր տարիքի հարցվողները՝ 18 հոգի, կազմում են 8.65%:

Տվյալները ցույց են տալիս, որ հարցման մասնակիցների գրեթե կեսը երիտասարդներ են՝ 20–35 տարեկան: Սա կարևոր է, քանի որ երիտասարդների ներգրավվածությունը հնարավորություն է տալիս գնահատել պետական բյուջեի և պետական գնումների նկատմամբ առավել երիտասարդ սերնդի վերաբերմունքը:

Սեռիկները ցույց են տալիս, որ 20–35 տարեկան կանայք՝ 66 հոգի՝ 31.73%, տղամարդիկ՝ 35 հոգի՝ 16.83%:

35–50 տարեկան կանայք՝ 39 հոգի՝ 18.75%, տղամարդիկ՝ 21 հոգի՝ 10.10%:

50–65 տարեկան կանայք՝ 17 հոգի՝ 8.17%, տղամարդիկ՝ 12 հոգի՝ 5.77%:

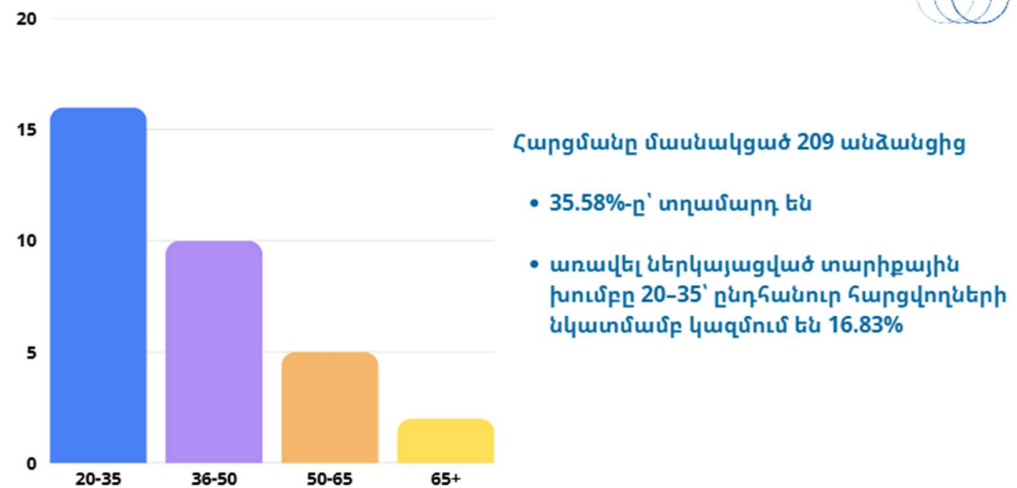
65+ տարեկան կանայք՝ 12 հոգի՝ 5.77%, տղամարդիկ՝ 6 հոգի՝ 2.88%:

Ընդհանուր առմամբ, բոլոր տարիքային խմբերում կանանց թիվը գերազանցում է տղամարդկանց թվին:

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

Տղամարդկանց տարիքային տոկոսային վերլուծություն

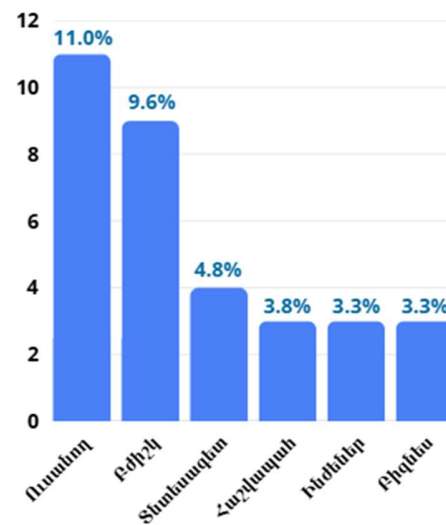

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

3. հանուր առմամբ, բոլոր տարիքային խմբերի զբաղվածների զբաղվածության վերաբերյալ տվյալները ցույց են տալիս մասնագիտական բավականին բազմազան կազմ: Առավել մեծ խմբերից են ուսանողները՝ 23 հոգի (մոտ 11.0%), բժիշկները՝ 20 հոգի (մոտ 9.6%), տնտեսագետները՝ 10 հոգի (մոտ 4.8%), հաշվապահները՝ 8 հոգի (մոտ 3.8%), ինչպես նաև ինժեներները և բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչները՝ յուրաքանչյուրն 7 հոգի (մոտ 3.3%):

Ներկայացված են նաև իրավաբաններ, մանկավարժներ, ծրագրավորողներ, լրագրողներ, բանկային և ֆինանսական ոլորտի մասնագետներ, սպասարկման ոլորտի աշխատակիցներ, ձեռնարկատերեր և այլ մասնագիտական խմբեր: Այս բազմազանությունը դրական նշանակություն ունի հարցման համար, քանի որ պետական բյուջեի և գնումների վերաբերյալ կարծիքները ձևավորվել են տարբեր մասնագիտական և սոցիալական խմբերի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

Մասնակիցների զբաղվածության տոկոսային վերլուծություն

Հարցմանը մասնակցած 209 անձանց զբաղվածության տոկոսային բաշխվածությունը.

- ուսանողները՝ 23 հոգի,
- բժիշկները՝ 20 հոգի,
- տնտեսագետները՝ 10 հոգի,
- հաշվապահները՝ 8 հոգի,
- ինժեներները և բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչները՝ յուրաքանչյուրն 7 հոգի:

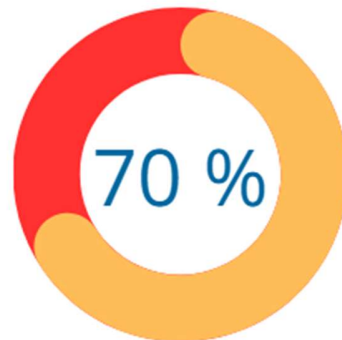
«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

4. կայացված են նաև Հարցման 208 մասնակիցների տարածքային բաշխվածությունը ցույց է տալիս, որ 70.19%-ը (146 հոգի) Երևանից են, իսկ 29.81%-ը (62 հոգի)՝ Երևանից չեն: Այսպիսով, ընտրանքում գերակշռում են Երևանի բնակիչները, սակայն հարցվածների գրեթե մեկ երրորդը ներկայացնում է Երևանից դուրս բնակվող քաղաքացիների տեսակետը:

Տարածքային այս բաշխվածությունը կարևոր է հարցման արդյունքների համակողմանի գնահատման տեսանկյունից, քանի որ 62 մարզային կամ Երևանից դուրս բնակվող մասնակիցների ներգրավվածությունը հնարավորություն է տալիս հաշվի առնել նաև մայրաքաղաքից դուրս բնակվող քաղաքացիների ընկալումները: Միաժամանակ, Երևանի մասնակիցների բարձր մասնաբաժինը նշանակում է, որ արդյունքները առավելապես արտացոլում են մայրաքաղաքային բնակչության դիրքորոշումները և ամբողջ Հայաստանի բնակչության նկատմամբ դրանք պետք է մեկնաբանել որոշակի զգուշությամբ:

Մասնակիցների տարածքային բաշխվածության տոկոսային վերլուծություն

29.81 % - մարզեր և այլ

70.19 % - Երևան

Հարցմանը մասնակցած 209 անձանց
տարածքային բաշխվածությունը.

- Երևան - 70.19% (147 հոգի)
- Այլ համայնքներ- 29.81% (62 հոգի)

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

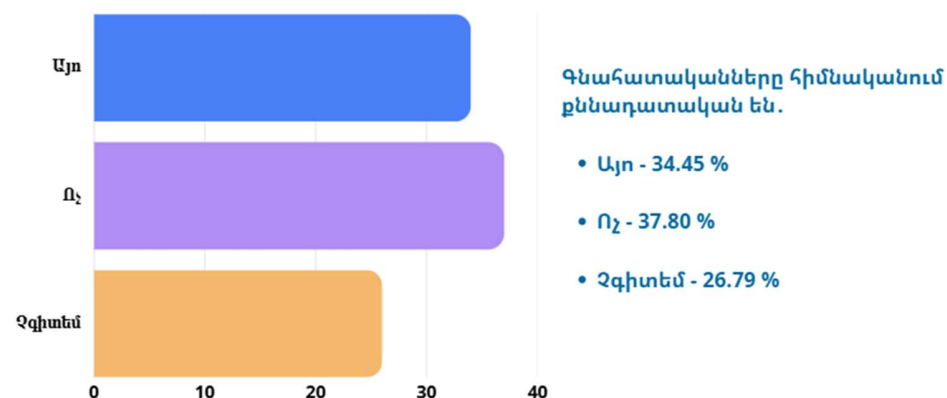
5. իաժամանակ, Երևանի մասնակիցների բարձր մասնՀարցին՝ «Ձեր կարծիքով՝ պետական մարմինները պետական բյուջեն արդյունավետ են օգտագործում», պատասխանները բաշխվել են հետևյալ կերպ.

- Այո՝ 72 հոգի — 34.45%
- Ոչ՝ 79 հոգի — 37.80%
- Չգիտեմ՝ 56 հոգի — 26.79%
- **Չի նշվել՝ 2 հոգի — 0.96%**

Արդյունքները ցույց են տալիս, որ պետական բյուջեի արդյունավետ օգտագործման վերաբերյալ գնահատականները հիմնականում քննադատական են: «Ոչ» պատասխանների մասնաբաժինը՝ 37.80%, գերազանցում է «Այո» պատասխաններին՝ 34.45%-ին: Միաժամանակ հարցվածների 26.79%-ը չի կարողացել գնահատական տալ՝ ընտրելով «Չգիտեմ» տարբերակը:

Սա կարող է վկայել ոչ միայն պետական միջոցների արդյունավետության նկատմամբ որոշակի անվստահության, այլև բյուջետային գործընթացների վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության պակասի մասին: Այսինքն՝ հարցվածների ավելի քան մեկ քառորդը բավարար տեղեկատվություն չունի պետական բյուջեի օգտագործման արդյունավետությունը գնահատելու համար:

Պետական բյուջեի արդյունավետ օգտագործման
տոկոսային գնահատական

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

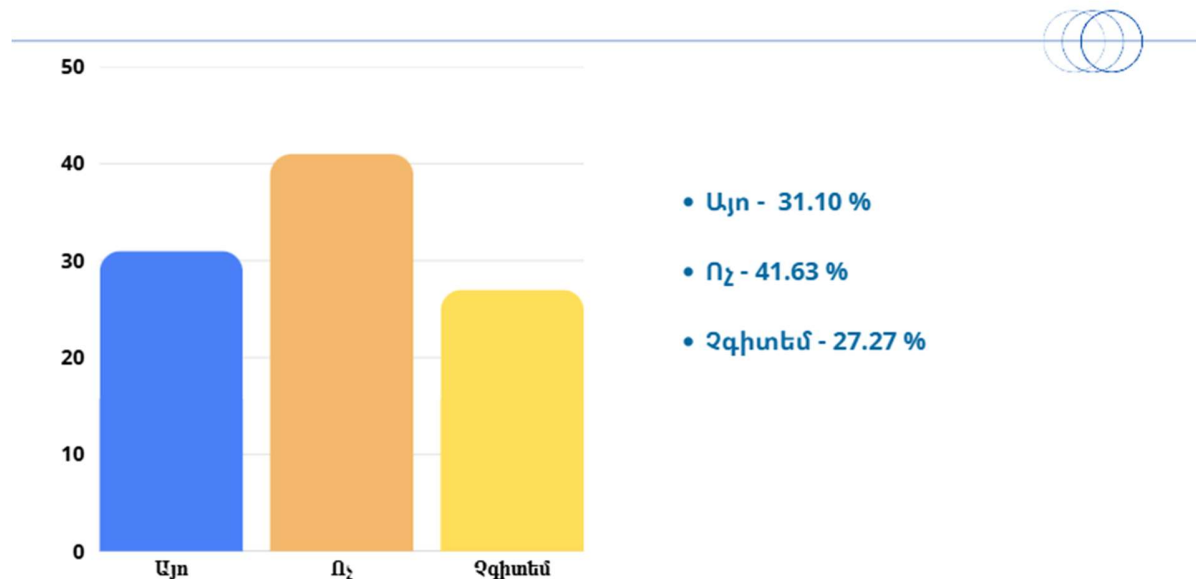
6. կարող է վկայել ոչ միայն պետական միջոցների արդյունավետ Հարցին՝ «Պետական մարմինները պետական բյուջեն թափանցիկ են օգտագործում և ներկայացնում են հաշվետվողականություն», ստացվել են հետևյալ արդյունքները.

- Այո՝ 65 հոգի — 31.10%
- Ոչ՝ 87 հոգի — 41.63%
- Չգիտեմ՝ 57 հոգի — 27.27%

Այս հարցի արդյունքներն ավելի քննադատական են, քան բյուջեի արդյունավետ օգտագործման վերաբերյալ գնահատականները: Հարցվածների 41.63%-ը գտնում է, որ պետական բյուջեի օգտագործումը բավարար չափով թափանցիկ և հաշվետու չէ, մինչդեռ դրական գնահատական է տվել միայն 31.10%-ը:

Հատկանշական է նաև «Չգիտեմ» պատասխանների բարձր՝ 27.27% ցուցանիշը: Սա կարող է մատնանշել պետական ֆինանսների վերաբերյալ տեղեկատվության հասանելիության և հանրային հաղորդակցության բարելավման անհրաժեշտությունը:

Պետական մարմինների հաշվետվողականության տոկոսային ընկալումը

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

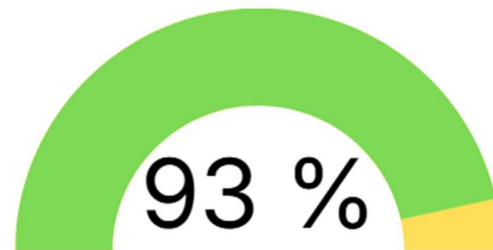
7. կանչական է նաև «Զգիտեմ» պատասխանների բարձր՝ 27.2 Հարցին՝ «Մասնակցե՞լ կամ մասնակցում եք արդյոք պետական գնման գործընթացներին/տեղեղներին», պատասխանները հետևյալն են.

- Այո՝ 13 հոգի — 6.22%
- Ոչ՝ 196 հոգի — 93.78%

Այս արդյունքը ցույց է տալիս պետական գնումների գործընթացներում քաղաքացիների անմիջական մասնակցության շատ ցածր մակարդակ: Հարցվածների գրեթե 94%-ը երբևէ չի մասնակցել կամ ներկայումս չի մասնակցում պետական գնումների գործընթացներին:

Սա կարող է պայմանավորված լինել պետական գնումների ընթացակարգերի բարդությամբ, դրանց վերաբերյալ տեղեկատվության կամ մասնագիտական գիտելիքների պակասով, ինչպես նաև գործընթացներին մասնակցելու սահմանափակ հետաքրքրվածությամբ: Միևնույն ժամանակ այս ցուցանիշը կարևոր ազդակ է գնումների ոլորտում հանրային մասնակցության մեխանիզմների և իրազեկման անհրաժեշտության մասին:

Պետական գնումներին մասնակցության մակարդակ

93.78% Ոչ

6.22% Այո

- Այս արդյունքը ցույց է տալիս պետական գնումների գործընթացներում քաղաքացիների անմիջական մասնակցության շատ ցածր մակարդակ
- Հարցվածների գրեթե 94%-ը երբևէ չի մասնակցել կամ ներկայումս չի մասնակցում պետական գնումների գործընթացներին

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

8. կարող է պայմանավորված լինել պետական գնումների ընթացակարգերի բարդությամբ, դրանց վեճարցին՝ «Կցանկանայի՞ք մասնակցել պետական գնումների ոլորտում խնդիրների վերահսման վերաբերյալ քննարկումներին», ստացվել են հետևյալ արդյունքները.

- Այո՝ 42 հոգի — 20.10%
- Ոչ՝ 162 հոգի — 77.51%
- Չի նշվել/չի լրացվել՝ 5 հոգի — 2.39%

Արդյունքները ցույց են տալիս, որ պետական գնումների ոլորտում անմիջական մասնակցության նկատմամբ հետաքրքրվածությունը սահմանափակ է: Հարցվածների ավելի քան երեք քառորդը՝ 77.51%-ը, չի ցանկանում մասնակցել նման քննարկումներին:

Միևնույն ժամանակ 20.10%-ի պատրաստակամությունը կարևոր ներուժ է, քանի որ յուրաքանչյուր հինգերորդ հարցվողը պատրաստ է ներգրավվել պետական գնումների ոլորտի խնդիրների բացահայտման և քննարկման գործընթացներում: Սա կարող է հիմք հանդիսանալ ավելի նպատակային հանրային քննարկումների և մասնակցային մեխանիզմների ձևավորման համար:

Պետական գնումների ոլորտում խնդիրների քննարկմանը մասնակցելու պատրաստակամություն

77.51% Ոչ

20.10% Այո

- Պետական գնումների ոլորտում անմիջական մասնակցության նկատմամբ քաղաքացիների հետաքրքրվածությունը սահմանափակ է
- Հարցվածների ավելի քան երեք քառորդը՝ 77.51%-ը չի ցանկանում մասնակցել նման քննարկումներին
- Միևնույն ժամանակ 20.10%-ի պատրաստակամությունը կարևոր ներուժ է, քանի որ յուրաքանչյուր հինգերորդ հարցվողը պատրաստ է ներգրավվել պետական գնումների ոլորտի խնդիրների բացահայտման և քննարկման գործընթացներում:
- Սա կարող է հիմք հանդիսանալ ավելի նպատակային հանրային քննարկումների և մասնակցային մեխանիզմների ձևավորման համար

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

9. րևոր ներուժ է, քանի որ յուրաքանչյուր անհատ, ովքեր նշել են մասնակցության պատրաստակամություն, հիմնականում նախընտրել են առցանց ձևաչափը: Պատասխաններում հանդիպում են նաև ժամանակի առկայության դեպքում մասնակցելու պատրաստակամություն, հարմար ձևաչափով մասնակցելու ցանկություն և այլ պայմանական պատասխաններ:

Այս տվյալները ցույց են տալիս, որ հնարավոր մասնակցային նախաձեռնությունները նպատակահարմար է կազմակերպել ճկուն և հասանելի ձևաչափերով, հատկապես առցանց: Դա կարող է նվազեցնել ժամանակային և տարածքային սահմանափակումները և հնարավորություն տալ ավելի լայն շրջանակի քաղաքացիների ներգրավմանը:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՅԻՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հարցման արդյունքներն ընդհանուր առմամբ ցույց են տալիս, որ պետական բյուջեի արդյունավետության և հատկապես թափանցիկության վերաբերյալ հանրային գնահատականները հիմնականում զուսպ կամ քննադատական են: «Ոչ» պատասխանների բարձր մասնաբաժինը վկայում է պետական ֆինանսների կառավարման նկատմամբ որոշակի անվստահության մասին, իսկ «Չգիտեմ» պատասխանների շուրջ 27%-ը՝ հանրային իրազեկվածության խնդրի մասին:

Միաժամանակ պետական գնումների գործընթացներում անմիջական մասնակցությունը չափազանց ցածր է՝ ընդամենը 6.22%: Հետևաբար, խնդիրը միայն քաղաքացիների մասնակցության ցանկության բացակայությունը չէ, այլ նաև պետական գնումների մասին տեղեկատվության հասանելիության, պարզաբանման և մասնակցության հնարավորությունների ընդլայնման անհրաժեշտությունը:

Ընդհանուր առմամբ, հարցման տվյալները մատնանշում են երեք հիմնական ուղղություն՝ բյուջետային գործընթացների ավելի մեծ թափանցիկություն, հաշվետվողականության բարձրացում և պետական գնումների ոլորտում հանրային մասնակցության խթանում:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

ԱԶԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄՓՈՓԵՄ ԾՐԱԳՐԻ ԱՎԱՐՏԻՆ ՄՈՏՆ ԱՄԲՈՂՋԱՊ ՄԵԽԱՆԻԶՄԻ ԿԱՄՓՈՓԵՄ ԾՐԱԳՐԻ ԱՎԱՐՏԻՆ ՄՈՏՆ ԱՄԲՈՂՋԱՊԵ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻԵՄ ԾՐԱԳՐԻ ԱՎԱՐՏԻ

Խնդրի նկարագրությունը

Հանրային հսկողության շրջանակներում պետական գնումների իրականացման գործընթացների ուսումնասիրության արդյունքում Կազմակերպության կողմից արձանագրվել են մի շարք համակարգային խնդիրներ և օրենսդրության կիրառման հետ կապված թերություններ, որոնք վերաբերում են ինչպես գնումների կազմակերպման և իրականացման փուլերին, այնպես էլ պետական պայմանագրերի կատարման գործընթացին:

Իրականացված հանրային հսկողությունների արդյունքների հիման վրա կազմակերպության կողմից կազմվել են համապատասխան եզրակացություններ և դիրքորոշումներ, որոնք ներկայացվել են Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարություն՝ բացահայտված խնդիրների վերաբերյալ իրազեկման և մասնագիտական դիրքորոշում ստանալու նպատակով:

Ի պատասխան ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը պարզաբանել է, որ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 5.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2017 թվականի մայիսի 4-ի N 526-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի 50-րդ կետի 2-րդ ենթակետի և 108-րդ կետի համաձայն՝ **լիազորված մարմնի կողմից վարվող ցանկում ընդգրկված հասարակական կազմակերպությունները կարող են մասնակցել միայն պայմանագրի կատարման արդյունքի ընդունման գործընթացին՝** ներկայացնելով խորհրդատվական բնույթի դիրքորոշում:

Փաստացի գործող օրենսդրությունը հնարավորություն չի տալիս իրականացնել հանրային հսկողություն պետական գնումների այն փուլերում, որտեղ կայացվում են հիմնական որոշումները՝ մասնակիցների համապատասխանության գնահատման, հաղթողի ընտրության և պայմանագրի կատարման մասնավորապես ծառայությունների մատուցման ընթացքում:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Արդյունքում հանրային հսկողությունը կրում է հետագա արձանագրման, այլ ոչ թե կանխարգելիչ բնույթ:

Օրենսդրական փոփոխությունների անհրաժեշտությունը

Հանրային հսկողության նպատակը պետք է լինի ոչ միայն արդեն իսկ տեղի ունեցած խախտումների արձանագրումը, այլև դրանց կանխարգելումը:

Գործնական փորձը ցույց է տալիս, որ պետական գնումների ոլորտում արձանագրվող խախտումների գերակշիռ մասը ծագում է մինչև պայմանագրի արդյունքի ընդունումը, երբ գործող օրենսդրությունը հասարակական կազմակերպություններին դեռևս չի վերապահում հանրային հսկողություն իրականացնելու լիազորություն:

Միաժամանակ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության ներկայացուցիչների հետ կայացած աշխատանքային հանդիպումների ընթացքում նույնպես արձանագրվել է գործող իրավակարգավորումներում առկա սահմանափակումը և ընդգծվել է հանրային հսկողության իրականացման իրավական հնարավորությունների ընդլայնման կարևորությունը՝ պետական գնումների թափանցիկության, արդյունավետության և հնարավոր խախտումների կանխարգելման տեսանկյունից:

Հաշվի առնելով նաև պետական մարմինների մարդկային, ժամանակային և կազմակերպչական ռեսուրսների սահմանափակ լինելը՝ հանրային հսկողության ընդլայնումը կարող է դառնալ պետական վերահսկողության լրացուցիչ և արդյունավետ գործիք՝ նպաստելով հնարավոր խախտումների վաղ փուլում բացահայտմանը և պետական միջոցների առավել արդյունավետ օգտագործմանը:

Առաջարկվող փոփոխությունները

Առաջարկվում է փոփոխություններ կատարել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքում և ՀՀ կառավարության 2017 թվականի մայիսի 4-ի N 526-Ն որոշմամբ հաստատված կարգում՝ նախատեսելով, որ **լիազորված մարմնի կողմից վարվող ցանկում ընդգրկված հասարակական կազմակերպություններն իրավունք ունեն իրականացնելու հանրային հսկողություն պետական գնումների ամբողջ գործընթացի ընթացքում՝ սկսած գնման հայտարարության հրապարակման պահից մինչև պայմանագրի ամբողջական կատարումը:**

Այսինքն՝ առաջարկվում է հասարակական կազմակերպություններին վերապահել իրավունք՝

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

- իրականացնելու հանրային հսկողություն գնումների ընթացակարգի յուրաքանչյուր փուլում,
- ներկայացնելու գրավոր դիրքորոշումներ և առաջարկություններ,
- ստանալու պատվիրատուի հիմնավորված պատասխանները ներկայացված դիրքորոշումների վերաբերյալ:

Ընդ որում, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացրած դիրքորոշումները, ինչպես գործող կարգավորման պայմաններում, կկրեն բացառապես խորհրդատվական բնույթ և չեն սահմանափակի պատվիրատուի կամ գնումների հանձնաժողովի՝ օրենքով սահմանված լիազորությունները:

Իրականացման ժամկետ

Առաջարկվում է օրենսդրական փոփոխություններն իրականացնել փուլային եղանակով.

- **5-6 ամիս՝** մշակել և հանրային քննարկման ներկայացնել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքում և ՀՀ կառավարության 2017 թվականի մայիսի 4-ի N 526-Ն որոշմամբ նախատեսվող փոփոխությունների նախագծերը,
- **3-6 ամիս՝** ընդունել համապատասխան օրենսդրական և ենթաօրենսդրական փոփոխությունները,
- **մինչև 12 ամիս՝** ապահովել փոփոխությունների գործնական կիրառումը, մշակել անհրաժեշտ մեթոդական ուղեցույցներ և սահմանել հանրային հսկողության իրականացման կազմակերպական ընթացակարգերը:

2. ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱԴՐԱՅԻՆ ՆԵՐՈՒԺԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Խնդրի նկարագրությունը

Կազմակերպության կողմից իրականացված հանրային հսկողության շրջանակներում, ինչպես նաև համայնքներ կատարած աշխատանքային այցերի, պետական մարմինների ներկայացուցիչների, գնումների կազմակերպման պատասխանատու ստորաբաժանումների և լիազորված անձանց հետ անցկացված հանդիպումների ընթացքում բազմիցս բարձրացվել է պետական գնումների ոլորտում կադրային ռեսուրսների անբավարարության խնդիրը:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Պատասխանատու ստորաբաժանումների ներկայացուցիչների գնահատմամբ՝ մեկ կամ սահմանափակ թվով մասնագետների վրա դրված է գնումների պլանավորման, տեխնիկական բնութագրերի կազմման, ընթացակարգերի կազմակերպման, պայմանագրերի կառավարման և հաշվետվողականության ապահովման ամբողջ ծավալը, ինչը զգալիորեն մեծացնում է աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը և բարձրացնում սխալների ու իրավախախտումների առաջացման ռիսկը:

Միաժամանակ արձանագրվել է, որ բազմաթիվ դեպքերում առկա են մասնագիտական վերապատրաստման և գործնական հմտությունների պակաս, հատկապես պետական գնումների օրենսդրության կիրառման, տեխնիկական բնութագրերի մշակման, հայտերի գնահատման և պայմանագրերի կատարման վերահսկման ոլորտներում:

Առաջարկվող լուծումը

Առաջարկվում է իրականացնել պետական գնումներ իրականացնող ստորաբաժանումների կադրային ապահովվածության համալիր գնահատում, վերանայել գործառույթների բաշխումը և, անհրաժեշտության դեպքում, ավելացնել ոլորտային մասնագետների թվաքանակը:

Միաժամանակ առաջարկվում է ներդնել պետական գնումների ոլորտում ներգրավված աշխատակիցների պարտադիր շարունակական վերապատրաստման համակարգ՝ ներառելով պետական գնումների օրենսդրության, գնումների պլանավորման, տեխնիկական բնութագրերի կազմման, հայտերի գնահատման, պայմանագրերի կառավարման և կատարման նկատմամբ վերահսկողության թեմաները:

Առաջարկվող միջոցառումների իրականացումը կնպաստի պետական գնումների համակարգում մասնագիտական կարողությունների զարգացմանը, աշխատանքային ծանրաբեռնվածության հավասարակշռմանը, գնումների ընթացակարգերի որակի բարձրացմանը, իրավախախտումների և տեխնիկական սխալների նվազեցմանը, ինչպես նաև պետական միջոցների առավել արդյունավետ և թափանցիկ օգտագործմանը:

Իրականացման ժամկետ

Առաջարկվող միջոցառումները նպատակահարմար է իրականացնել փուլային եղանակով՝

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

- **0–6 ամիս՝** իրականացնել կադրային և գործառնության կարիքների գնահատում,
- **6–12 ամիս՝** վերանայել հաստիքային կազմը և ներդնել շարունակական վերապատրաստման ծրագիրը,
- **12–24 ամիս՝** գնահատել իրականացված փոփոխությունների արդյունավետությունը և, անհրաժեշտության դեպքում, կատարել լրացուցիչ բարելավումներ:

3. ՊԵՏԱԿԱՆ և ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄ

Արձանագրված խնդիրը

Իրականացված հանրային հսկողության ընթացքում արձանագրված հնարավոր խախտումների վերաբերյալ նյութերը ներկայացվել են ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայությանը:

Ներկայացված նյութերի հիման վրա ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայությունը իրականացրել է լրացուցիչ ուսումնասիրություններ և ստուգումներ, որոնց արդյունքում առանձին դեպքերով արձանագրվել են խախտումներ, իսկ համապատասխան նյութերն ուղարկվել են ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ հետագա իրավական ընթացք ապահովելու նպատակով, նախաձեռնվել են քրեական վարույթներ:

Այս գործնական փորձը ցույց է տվել, որ հանրային հսկողության և պետական վերահսկողության մարմինների համագործակցությունը կարող է հանդիսանալ պետական գնումների ոլորտում հնարավոր խախտումների բացահայտման, դրանց նկատմամբ արդյունավետ արձագանքման և պետական միջոցների օգտագործման նկատմամբ լրացուցիչ վերահսկողության ապահովման կարևոր գործիք:

Միաժամանակ, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ Երևանի քաղաքապետի դիմումի հիման վրա «Պետական վերահսկողական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ և 8-րդ կետերի, 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 95-րդ հոդվածի 6-րդ մասի վերաբերյալ ընդունված որոշմամբ սահմանվել են տեղական ինքնակառավարման մարմինների ինքնուրույնության և պետական վերահսկողության իրականացման սահմանները:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Դրա արդյունքում վերանայվել է ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայության կողմից տեղական ինքնակառավարման մարմինների և համայնքային հիմնարկների գնումների գործընթացների նկատմամբ վերահսկողական գործառույթների իրականացման հնարավորությունը:

Նման պայմաններում անհրաժեշտ է ապահովել այնպիսի արդյունավետ վերահսկողական մեխանիզմների առկայությունը, որոնք հնարավորություն կտան շարունակել պետական և հանրային վերահսկողության փոխգործակցությունը և ապահովել համայնքների կողմից իրականացվող պետական գնումների նկատմամբ պատշաճ վերահսկողություն:

Առաջարկվող լուծումը

Առաջարկվում է հստակեցնել պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև պետական գնումների նկատմամբ վերահսկողական գործառույթների իրականացման շրջանակը՝ ապահովելով, որ ՀՀ պետական վերահսկողական ծառայության վերահսկողական լիազորությունների փոփոխության պայմաններում առկա լինեն այլ արդյունավետ մեխանիզմներ՝ հանրային հսկողության արդյունքների ուսումնասիրման, հնարավոր խախտումների գնահատման և դրանց վերաբերյալ համապատասխան արձագանքման համար:

Մասնավորապես նպատակահարմար է սահմանել պետական և համայնքային մակարդակներում գործող վերահսկողական մարմինների միջև համագործակցության հստակ ընթացակարգեր, ներառյալ՝ հանրային հսկողության արդյունքում ներկայացված նյութերի քննարկման, լրացուցիչ ուսումնասիրությունների իրականացման և անհրաժեշտ միջոցների ձեռնարկման մեխանիզմները:

Իրականացման ժամկետը

- մինչև 6 ամիս՝ գնահատել գործող վերահսկողական մեխանիզմների արդյունավետությունը և մշակել պետական ու համայնքային մարմինների համագործակցության ընթացակարգերը,
- մինչև 12 ամիս՝ անհրաժեշտության դեպքում ներդնել համապատասխան իրավական և կազմակերպական լուծումներ:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Ակնկալվող ազդեցությունը

Առաջարկության իրականացումը կնպաստի պետական և հանրային վերահսկողության արդյունավետ փոխգործակցության ամրապնդմանը, պետական գնումների ոլորտում հնարավոր խախտումների ավելի վաղ բացահայտմանը, պետական և համայնքային մարմինների միջև վերահսկողական գործառույթների արդյունավետ համակարգմանը, ինչպես նաև պետական միջոցների նպատակային և արդյունավետ օգտագործման ապահովմանը:

4. ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄ

Արձանագրված խնդիրը

Իրականացված հանրային հսկողության ընթացքում արձանագրվել են դեպքեր, երբ պետական գնումների տեխնիկական բնութագրերը չեն սահմանել գնման առարկայի վերաբերյալ բավարար հստակ, չափելի և ստուգելի պահանջներ:

Անորոշ կամ ոչ ամբողջական տեխնիկական պահանջները դժվարացնում են մասնակիցների առաջարկների օբյեկտիվ գնահատումը, սահմանափակում են հետագա վերահսկողության հնարավորությունները և բարդացնում պետական պայմանագրերի պատշաճ կատարման գնահատումը:

Միաժամանակ, տեխնիկական բնութագրերի ոչ բավարար մշակված լինելը կարող է ստեղծել մրցակցությունը սահմանափակող ձևակերպումների կիրառման և պետական միջոցների ոչ արդյունավետ օգտագործման ռիսկեր:

Առաջարկվող լուծումը

Առաջարկվում է մշակել պետական գնումների շրջանակում տեխնիկական բնութագրերի կազմման միասնական մեթոդական ուղեցույցներ, որոնք կսահմանեն դրանց բովանդակության պարտադիր պահանջները, չափելի և ստուգելի չափանիշների կիրառման սկզբունքները, շուկայի նախնական ուսումնասիրության իրականացման մոտեցումները, ինչպես նաև մրցակցությունը սահմանափակող ձևակերպումների բացառման չափանիշները:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Միաժամանակ նպատակահարմար է ապահովել գնումների պատասխանատու անձանց և հանձնաժողովների անդամների համապատասխան վերապատրաստումը՝ տեխնիկական բնութագրերի որակյալ մշակման և կիրառման վերաբերյալ:

Իրականացման ժամկետը

- մինչև 6 ամիս՝ մշակել տեխնիկական բնութագրերի կազմման մեթոդական ուղեցույցները,
- 6–12 ամիս՝ ապահովել դրանց կիրառումը և պատասխանատու անձանց վերապատրաստումը:

Ակնկալվող ազդեցությունը

Առաջարկության իրականացումը կնպաստի տեխնիկական բնութագրերի որակի բարձրացմանը, գնումների գործընթացների ավելի օբյեկտիվ կազմակերպմանը, մրցակցային միջավայրի բարելավմանը, պետական պայմանագրերի կատարման նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողության ապահովմանը և պետական միջոցների առավել արդյունավետ օգտագործմանը:

5. ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ

Արձանագրված խնդիրը

Հանրային հսկողության ընթացքում արձանագրվել է, որ պետական գնումների նկատմամբ վերահսկողությունը հիմնականում կենտրոնացած է ընթացակարգային պահանջների պահպանման և փաստաթղթային համապատասխանության գնահատման վրա:

Միաժամանակ առանձին դեպքերում սահմանափակ են մնում այն մեխանիզմները, որոնք հնարավորություն են տալիս գնահատելու, թե արդյոք պետական պատվիրատուն փաստացի ստացել է պայմանագրով նախատեսված ապրանքները, աշխատանքները կամ ծառայությունները՝ սահմանված ծավալով, որակով և նախատեսված արդյունքով:

Փաստաթղթերի ձևական համապատասխանության վրա հիմնված վերահսկողությունը չի միշտ հնարավորություն տալիս լիարժեք գնահատել պետական միջոցների օգտագործման արդյունավետությունը և պայմանագրային պարտավորությունների իրական կատարումը:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

Առաջարկվող լուծումը

Առաջարկվում է գործող վերահսկողության համակարգը լրացնել պետական պայմանագրերի կատարման փաստացի արդյունավետության գնահատման մեխանիզմներով՝ վերահսկողությունը ուղղելով ոչ միայն ընթացակարգերի պահպանման, այլև ձեռք բերված վերջնական արդյունքի գնահատմանը:

Մասնավորապես նպատակահարմար է ներդնել՝

- պետական պայմանագրերի կատարման ընտրանքային գնահատման և ստուգման մեխանիզմներ,
- բնորոշ խախտումների և ռիսկերի պարբերական վերլուծություն,
- ստուգումների արդյունքների օգտագործում պատվիրատուների և մատակարարների գործունեության գնահատման գործընթացում:

Իրականացման ժամկետը

- մինչև 12 ամիս՝ մշակել պետական պայմանագրերի արդյունավետության գնահատման մեթոդական մոտեցումները,
- 12–24 ամիս՝ ապահովել դրանց փուլային կիրառումը պետական գնումների գործընթացներում:

Ակնկալվող ազդեցությունը

Առաջարկության իրականացումը կնպաստի պետական գնումների արդյունավետության բարձրացմանը, փաստաթղթային վերահսկողությունից դեպի փաստացի արդյունքի գնահատման անցմանը, պետական բյուջեի միջոցների առավել նպատակային օգտագործմանը, ինչպես նաև պետական կառավարման համակարգի նկատմամբ հանրային վստահության ամրապնդմանը:

«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՎԱԾ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՑԱՆԿԸ.

- [«Գնումների մասին» ՀՀ օրենք](#)
- [«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենք](#)
- [ՀՀ Կառավարության 4 մայիսի 2017 թվականի N 526-Ն որոշում](#)
- [ՀՀ Կառավարության 23 հունիսի 2011 թվականի N 879-Ն որոշում](#)
- [ՀՀ Կառավարության 18 մայիսի 2017 թվականի N 534-Ն որոշում](#)
- [ՀՀ Կառավարության 24 դեկտեմբերի 2003 թվականի N 1937-Ն որոշում](#)
- [ՀՀ քրեական օրենսգիրք](#)
- [ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրք](#)
- [Պետական վերահսկողական ծառայության մասին ՀՀ օրենք](#)
- [Հայաստանի Հանրապետության պետական վերահսկողական ծառայության կանոնադրություն](#)

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՎԱԾ ՀԱՐԹԱԿՆԵՐ.

- ARMEPS (<https://www.armeps.am/epps/home.do>)
- Gnumner.am (<https://gnumner.minfin.am/>)
- ՀՀ Ֆինանսների նախարարության կայք (<https://minfin.am/hy>)
- ARLIS (<https://www.arlis.am/hy/>)
- ՀՀ էլեկտրոնային կառավարում կայք (<https://www.e-gov.am/>)
- ՀՀ ՊՎԾ կայք (<https://www.supervision.am/>)
-

**«Բյուջեներ քաղաքացիների համար» ծրագիրը ֆինանսավորվում է
Եվրոպական միության կողմից**

«ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ» ԻՐԱՎԱՊԱՇՏՊԱՆ ՀԿ

Կադարողներ՝

Ծրագրի ղեկավար՝ Թերեզա Գալստյան

Ծրագրի համակարգող՝ Էլեն Դավթյան

Ծրագրի երաշխավոր՝ մասնագետ՝ Անի Խաչատրյան